

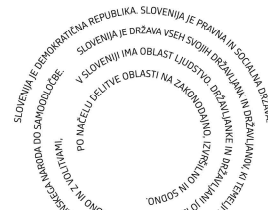
REPUBLIKA SLOVENIJA

DRŽAVNI ZBOR

Zakonodajno-pravna služba

Šubičeva ulica 4, 1000 Ljubljana

t: 01 478 96 94, f: 01 478 98 45, e: gp@dz-rs.si, www.dz-rs.si

Številka: 450-03/24-4/12

Datum: 12. 4. 2024

Na podlagi 13. člena Zakona o Državnem zboru in prvega odstavka 27. člena Poslovnika državnega zbora je Zakonodajno-pravna služba pripravila

M N E N J E

o Predlogu zakona o postopku sodnega varstva nekdanjih imetnikov kvalificiranih obveznosti bank (ZPSVIKOB-1), druga obravnava, EPA 1354-IX.

Zakonodajno-pravna služba (v nadaljevanju ZPS) je Predlog zakona o postopku sodnega varstva nekdanjih imetnikov kvalificiranih obveznosti bank (v nadaljevanju Predlog zakona) preučila z vidika njegove skladnosti z Ustavo Republike Slovenije (v nadaljevanju Ustava), pravnim sistemom in z zakonodajno-tehničnega vidika.

Predlog zakona je tretji po vrsti, s katerim Vlada Republike Slovenije (v nadaljevanju Vlada) predlaga izvršitev odločbe Ustavnega sodišča št. U-I-295/13 z dne 19. 10. 2016 (v nadaljevanju odločba U-I-295/13). Prvi, Predlog zakona o postopku sodnega varstva imetnikov kvalificiranih obveznosti bank (EPA 2354-VII), ni bil sprejet. Drugi, Zakon o postopku sodnega in izvensodnega varstva nekdanjih imetnikov kvalificiranih obveznosti bank (v nadaljevanju ZPSVIKOB), je bil sprejet, vendar ga je Ustavno sodišče z odločbo št. U-I-4/20 z dne 16. 2. 2023 (v nadaljevanju odločba U-I-4/20) razveljavilo. To pomeni, da v pravnem redu obstaja veljavna, vendar še neizvršena obveznost zakonodajalca, da ustvari učinkovito odškodninsko sodno varstvo v zvezi z izbrisom kvalificiranih obveznosti bank,¹ pri čemer mora upoštevati obe odločbi Ustavnega sodišča.²

¹ Sklep Ustavnega sodišča št. Up-317/17-9, Up-328/17-8, Up-330/17-8, Up-336/17-8, Up-337/17-8 z dne 22. 6. 2017, 10. točka obrazložitve.

² V tem času je tudi Evropsko sodišče za človekove pravice (v nadaljevanju ESČP) razzsodilo, da je Republika Slovenija nekdanjim imetnikom izbrisanih obveznosti kršila človekovo pravico do zasebne lastnine iz 1. člena Prvega protokola h Konvenciji o varstvu človekovih pravic in temeljnih svoboščin (Uradni list RS, št. 33/94, MP, št. 7/94 – v nadaljevanju EKČP), ki med drugim zahteva, da morajo obstajati postopkovna jamstva, ki osebi, ki je utrpela poseg v mirno uživanje premoženja, zagotavljajo razumno priložnost za učinkovit preizkus utemeljenosti teh ukrepov pred pristojnimi organi (sodba ESČP v zadevi Pintar in drugi proti Sloveniji z dne 14. 9. 2021, 97. točka obrazložitve).

V odločbi U-I-295/13 je sodišče presojalo ustavnost 253., 253.a, 253.b, 261.a, 261.b, 261.c, 261.d, 261.e člena, drugega odstavka 262.b člena ter 346., 347., 350. in 350.a člena Zakona o bančništvu (v nadaljevanju ZBan-1) z vidika enega izrednega ukrepa, prenehanja ali konverzije kvalificiranih obveznosti banke. Potrjena je bila ustavnost vseh navedenih členov, razen 350.a člena ZBan-1, zakonodajalcu pa je bila naložena odprava te protiustavnosti.

Kot izhaja iz odločbe U-I-295/13, prvi odstavek 23. člena Ustave določa, da ima vsakdo pravico, da o njegovih pravicah in dolžnostih brez nepotrebnega odlašanja odloča neodvisno, nepristransko in z zakonom ustanovljeno sodišče. Pravica do sodnega varstva zagotavlja možnost predložitve zadeve sodišču, ki bo o zadevi v razumnem času vsebinsko (meritorno) odločilo. Učinkovito sodno varstvo pomeni, da lahko prizadeti učinkovito brani svoje pravice, interese in pravne koristi. Pri dosedanjem opredeljevanju vsebine pravice do sodnega varstva je Ustavno sodišče vedno izhajalo iz splošne premise, v skladu s katero ni namen Ustave, da bi človekove pravice priznala zgolj formalno in teoretično, pač pa je ustavna zahteva, da mora biti zagotovljena možnost njihovega učinkovitega in dejanskega izvrševanja tako, da se odloči o tem, ali je pravovarstveni zahtevek po materialnem pravu utemeljen ali neutemeljen. Ustavno sodišče je v obrazložitvi navedlo, da je pomembno, ali je način uresničevanja pravice do sodnega varstva, gledano kot celota, tak, da je zadoščal zahtevi po učinkovitem sodnem varstvu in da je bilo bistveno načelo varstva investitorjev po izpodbijanih določbah ZBan-1, in sicer načelo »noben upnik na slabšem kot v stečaju«,³ lahko zagotovljeno le s polnim in učinkovitim odškodninskim varstvom. Določbi 350.a člena ZBan-1, ki je urejala odškodninsko varstvo bančnih vlagateljev, je očitalo naslednje:

1. oteženo oblikovanje in substanciranje temeljne trditvene podlage v zvezi z obstojem predpostavk odškodninske odgovornosti, ker tožniku v fazi pred vložitevjo tožbe ni bil zagotovljen dostop do:
 - informacij in podatkov v zvezi z oceno vrednosti sredstev bank,
 - druge dokumentacije Banke Slovenije in
 - informacij o podrobnostih poslovanja bank.
 Pravovarstvene možnosti tožnikov bi bile učinkovite le ob možnosti polnega vpogleda v listine v zvezi z izbrisom ali konverzijo, s katerimi je razpolagala Banka Slovenije, po katerem jim mora ostati še zadosten čas za pripravo tožbenega zahtevka.
2. okoliščina, da morajo imetniki izbrisanih in konvertiranih kvalificiranih pravic dokazati, da je škoda, ki je nastala zaradi učinkov izbrisa ali konverzije, višja, kot bi bila v primeru, če izredni ukrep ne bi bil izrečen. Gre za kontekst izrazito strokovno zahtevnega spora, ki se rešuje v pravnem postopku in izhaja iz načela prirejenosti strank, kljub temu, da je Banka Slovenije kot regulator z vpogledom v vse podrobnosti delovanja bančnega sistema dejansko strokovno, kadrovsko in informacijsko mnogo močnejša od tipičnega vlagatelja v kvalificirana bančna upravičenja. Procesno neravnotežje med položajem Banke Slovenije in (potencialnih) tožnikov lahko pomembno vpliva na dejanske možnosti tožnikov za uspeh v pravih proti Banki Slovenije. To neravnotežje bi lahko sanirala le posebna, naravi spornih razmerij prilagojena pravila vodenja pravnega postopka. Ustavno sodišče je izrecno izpostavilo, da bi zaupanje vlagateljev (sedanjih in bodočih) v razumno varnost naložb v kvalificirane obveznosti bank lahko ustvarila le ureditev, po kateri bi morala Banka Slovenije jasno izkazati, zakaj je bil ukrep, ki je prizadel njihove naložbe, v okoliščinah primera potreben.

³ Banka Slovenije je morala v zvezi s prenehanjem ali konverzijo kvalificiranih obveznosti banke zagotoviti, da posamezni upnik zaradi prenehanja ali konverzije kvalificiranih obveznosti banke ne utрпи večjih izgub, kot bi jih utrpel v primeru stečaja banke.

3. potencialno število tožnikov, ki jih je mogoče utemeljeno pričakovati, pomeni znatno breme za sodni sistem (kljub možnosti vzorčnih postopkov), ker Zakon o pravdnem postopku (v nadaljnjem besedilu: ZPP) ne predvideva posebnih postopkov kolektivnega sodnega varstva, ki bi zagotovili hitrost, ekonomičnost in uniformnost odločanja. Ustavno sodišče je poudarilo, da nekdanji imetniki pravic, ki bi morali proti Banki Slovenije nastopati posamično, kot posamezniki, v splošnem niso v primernem položaju, da bi glede na naravo lastnega razmerja do banke sploh lahko učinkovito uveljavljali razloge, ki se po naravi stvari dotikajo kompleksnih vprašanj bančnega poslovanja in vrednotenja njihovih sredstev.

Zaradi navedenega je Ustavno sodišče ocenilo, da niso bile upoštevane vse značilnosti dejansko šibkejšega položaja bančnih vlagateljev kot potencialnih tožnikov v primerjavi z Banko Slovenije, ampak je bilo obstoječe neravnotežje med njimi še okrepljeno in potencirano, možnost za uspeh potencialnih tožnikov v pravdi pa pomembno zmanjšana. Izpodbijana ureditev je predstavljala poseg v pravico do učinkovitega sodnega varstva, za katero ni bilo izkazanega ustavno dopustnega cilja. Po tej odločitvi obstaja v pravnem redu protiustavna pravna praznina, ki jo mora zakonodajalec v najkrajšem mogočem roku zapolniti in poskrbeti za ureditev, ki bo omogočala ustavnoskladno uveljavitev pravice do sodnega varstva za vse že vložene in bodoče odškodninske tožbe v zvezi z izbrisi kvalificiranih obveznosti na podlagi ZBan-1.

V odločbi U-I-4/20 je Ustavno sodišče med drugim presodilo, da je izpodbijani 40. člen ZPSVIKOB, ki ga je ocenilo kot vsebinsko jedro zakona, ki je tesno povezano in celo osmišlja vse druge določbe ZPSVIKOB, v neskladju z drugim stavkom prvega odstavka 152. člena Ustave, torej z načelom samostojnosti oziroma neodvisnosti centralne banke, ki ga je Ustavno sodišče razložilo v povezavi z razlago tega pojma v pravu Evropske Unije.⁴ Finančna neodvisnost centralne banke pomeni zagotavljanje finančnih sredstev, potrebnih za učinkovito delo centralne banke, pri čemer imajo poseben pomen splošne rezerve centralne banke kot rezerve za finančna tveganja, neizogibno povezane z operacijami, ki jih izvaja centralna banka. Izpodbijani 40. člen ZPSVIKOB je na ustavno nesprejemljiv način posegal v splošne rezerve centralne banke oziroma ji preprečeval njihovo samostojno oblikovanje, in sicer v zvezi z naložitvijo odškodninske odgovornosti za opravljanje funkcije, ki ne spada med temeljne funkcije centralne banke. To je Banko Slovenije potencialno izpostavilo političnim pritiskom v zvezi z zagotovitvijo sredstev, potrebnih za njeno učinkovito delo.

Predlog zakona določa posebna pravila postopka, s katerim se nekdanjim delničarjem ali upnikom banke, katerih delnice banke ali obveznosti banke so deloma ali v celoti prenehale na podlagi odločbe Banke Slovenije o izrednem ukrepu prenehanja kvalificiranih obveznosti banke na podlagi 253.a in 261.a člena ZBan-1, omogoča učinkovito sodno varstvo (1. člen Predloga zakona). V primerjavi z ZPSVIKOB uvaja spremembe, in sicer 1. spreminja pravno podlago za povračilo škode, 2. uvaja možnost, da se pred sodnim postopkom oblikuje odbor kot skupina neodvisnih strokovnjakov, ki izdela predhodno mnenje, 3. če tako izhaja iz predhodnega mnenja, nalaga Vladi dolžnost, da z uredbo določi poravnalno shemo, 4. določa možnost vložitev kolektivne odškodninske tožbe in 5. breme plačila odškodnin prenaša na Republiko Slovenijo. Predlog zakona določa tudi druga pravila, ki pripomorejo k hitrosti, ekonomičnosti in uniformnosti odločanja v sporih po tem zakonu (uporaba določb pravnega postopka o gospodarskem sporu, obvezna združitve pravnih, položaj enotnih sospornikov, izdaja sodbe o temelju itd.) in spodbuja tožeče stranke, da v sporu

⁴ To po mnenju Sodišča Evropske unije ni združljivo z neodvisnostjo nacionalne centralne banke, ki jo zagotavljata 130. člen PDEU in 7. člen Protokola št. 4. Namen teh določb primarnega prava EU je zavarovati ESCB, katerega sestavni del je tudi Banka Slovenije, pred vsemi političnimi pritiski, da se ji omogoči učinkovito uresničevanje ciljev in nalog z neodvisnim izvajanjem posebnih pristojnosti, ki jih ima za to na podlagi primarnega prava EU.

nastopajo kolektivno s skupnim pooblaščenecem. Kljub temu se bodo tožniki lahko odločili, da bodo sicer v enotnem postopku nastopali posamezno. Zaradi načela gospodarnosti Predlog zakona sicer predvideva možnost, da kvalificirani predlagatelji predlagajo odbor, ki bo v fazi pred sodnim postopkom izdelal predhodno mnenje. Če bo to pozitivno v smislu, da bo ugotovilo oškodovanje nekdanjih imetnikov, bo Vlada izdala uredbo, v kateri bo določila poravnalno shemo. Pri tem velja opozoriti, da zaradi teka rokov namen predlagatelja ne bo dosežen, saj bodo roki za vložitev tožbe (tako individualne kot tudi kolektivne odškodninske tožbe) lahko potekli, še preden bodo nekdanji imetniki dobili izplačilo po poravnalni shemi oziroma celo še preden bodo seznanjeni, kolikšno izplačilo lahko pričakujejo po poravnalni shemi. To ne bo zmanjšalo obremenitev sodišča. Eden od bistvenih razlogov, ki so vodili Ustavno sodišče pri sprejemu odločbe U-I-295/13, je bilo že samo potencialno število tožnikov, ki jih je mogoče v navedenih sporih utemeljeno pričakovati, kar pomeni znatno breme za sodni sistem. Ustavno sodišče je zapisalo, da ima nesorazmerna obremenitev pravosodja lahko potencialno negativne učinke na ustavno zajamčeno učinkovitost sodnega varstva. Predlagana ureditev kot celota, ki predstavlja edino možnost, da bančni vlagatelji zavarujejo svoje, z ukrepom izbriša ali konverzije prizadete premoženjske interese, bi lahko ponovno predstavljala protiustaven poseg v pravico nekdanjih imetnikov kvalificiranih obveznosti do učinkovitega sodnega varstva in ne le način uresničevanja te pravice.

Glede na to, da je Banka Slovenija po predlagani ureditvi tožena stranka, vendar hkrati ni dejanska zavezanica za plačilo odškodnine, je treba opozoriti tudi na stališče Ustavnega sodišča iz odločbe U-I-4/20 (94. in 96. točka obrazložitve), v kateri je izrazilo pomisleke, da bi Banka Slovenija ostala zgolj pravni, ne pa dejanski zavezanec za plačilo odškodnine in opozorilo na problematične posledice morebitnega razcepa dejanske in pravne zavezanosti za plačilo odškodnin: »To, da bi predlagateljica bila zgolj pravni zavezanec; da bi torej odškodninsko odgovarjala za škodo, storjeno pri izbrisu finančnih instrumentov v nasprotju z načelom, da ne sme biti noben upnik na slabšem kot v primeru stečaja banke (*no creditor worse off*), pa četudi bi ji potem morala država brezpogojno regresirati vsa izplačana sredstva, pa odpira nekatere pomisleke z vidika smiselnosti (smotrnosti) tovrstne ureditve (pod vprašajem bi bila verjetnost skrbnega pravedanja Banke Slovenije, ki ne bi nosila – ker jih ne sme – škodljivih posledic zmage nekdanjih imetnikov v odškodninskih sporih).«. Ob tem je treba opozoriti, da je bila tako po ZPSVIKOB kot po Predlogu zakona Republika Slovenija stranski intervenient, pridružena Banki Sloveniji kot toženi stranki. Zakonodajno gradivo se do navedenega opozorila Ustavnega sodišča ne opredeljuje.

V odločbi U-I-4/20 je Ustavno sodišče opozorilo, da mora zakonodajalec ob zasnovi ustavnoskladne uveljavitve pravice do sodnega varstva v zvezi z izbrisom kvalificiranih obveznosti na podlagi ZBan-1 paziti tudi na to, da ne bo nobeden od nekdanjih imetnikov zaradi zastaranja izgubil možnosti učinkovitega uveljavljanja te pravice, saj bi bilo to z vidika odgovornosti zakonodajalca za nastali položaj ustavnopravno nesprejemljivo (99. točka obrazložitve).⁵ Zastaranje je institut, ki dolžniku po preteku določenega časa (zastaralnega roka) omogoči možnost ugovora zoper upnikove zahteve. Obveznost sama pri tem ne ugasne, vendar postane neiztožljiva (t.i. naravna obveznost), zato pomeni resno omejitev upnikove pravice. Zastaranje je nesporno materialnopravni institut, katerega temeljni učinek pa je izrazito procesen. Zastaranje

⁵ V odločbi U-I-295/13 je Ustavno sodišče odločilo, da začne zastaranje odškodninskih terjatev iz prvega odstavka 350.a člena ZBan-1 teči šest mesecev po uveljavitvi zakona, s katerim se Državni zbor odzove na protiustavnost, ugotovljeno z 2. točko izreka te odločbe. ZPSVIKOB je bil uveljavljen 19. 12. 2019, tako da je zastaranje začelo teči 19. 6. 2020. Ustavno sodišče je kot način izvršitve zadržanja izvrševanja ZPSVIKOB določilo tudi, da do njegove končne odločitve ne teče zastaranje odškodninskih terjatev iz prvega odstavka 350.a člena ZBan-1 (druga alineja 2. točke izreka sklepa U-I-4/20) in obrazložilo, da ta odločitev dopolnjuje način izvršitve odločbe Ustavnega sodišča št. U-I-295/13, po katerem zastaranje terjatev nekdanjih imetnikov začne teči 19. 6. 2020. Z odločbo U-I-4/20 je bil ZPSVIKOB razveljavljen.

terjatve namreč ne učinkuje na temeljno materialnopravno upravičenje, temveč na zahtevek za izpolnitev (to je pravovarstveni zahtevek), ki preneha. To pomeni, da imetnik terjatve ob nastopu zastaranja ostane brez sodnega varstva. Ta institut je namenjen v prvi vrsti varstvu dolžnika, zasleduje pa tudi javni interes, zlasti pravno varnost. Zastaralni roki za nepogodbene odškodninske zahteve so določeni v Obligacijskem zakoniku (v nadaljevanju OZ), in sicer odškodninska terjatev za povzročeno škodo zastara v treh letih, odkar je oškodovanec zvedel za škodo in za tistega, ki jo je povzročil (subjektivni zastaralni rok), v vsakem primeru pa ta terjatev zastara v petih letih, odkar je škoda nastala (objektivni zastaralni rok).⁶ Teorija zastopa stališče, da mora ne le sodišče, ampak tudi zakonodajalec upoštevati interes upnika, da lahko učinkovito uveljavi pravico, ki mu jo zagotavlja pravni red, zato upniku, ki ni imel prave možnosti uveljaviti svoje pravice, ne moremo očitati pasivnosti.⁷ To se v veljavnem pravnem redu odraža tudi v določbi, da zastaranje ne teče ves tisti čas, ko upnik zaradi nepremagljivih ovir ni mogel sodno zahtevati izpolnitve obveznosti.⁸ Ustavno sodišče je v odločbi št. Up-1177/12 z dne 28. 5. 2015 razsodilo, da gre pri nepremagljivih ovirah iz 360. člena OZ za pravni standard, ki ga mora v vsakem primeru posebej napolniti sodišče. Pri razlagi zakonske ureditve zastaranja ima sodišče določen razlagalni prostor, v okviru katerega omogoči upniku učinkovito uveljavljanje terjatve. Vrhovno sodišče zastopa stališče, da gre lahko za poseg v pravico iz 23. člena Ustave, če sodno varstvo zaradi zastaranja ni več zagotovljeno, zato je naloga sodišča, da v vsakem posameznem primeru ugotovi, ali je uporaba pravil o zastaranju, upoštevajoč naravo zastaralnega roka, združljiva z ustavnimi zahtevami oziroma zahtevami Evropske konvencije o človekovih pravicah. Uporaba zastaralnih in prekluzivnih rokov ne sme biti taka, da onemogoča učinkovito varstvo pravic.⁹ V nasprotnem primeru lahko privede do posega v pravico stranke do dostopa do sodišča, ki ni sorazmeren z namenom zagotavljanja pravne varnosti in pravičnega vodenja postopka.¹⁰

Glede na izrecno opozorilo Ustavnega sodišča zakonodajalcu bi bilo treba vprašanje zastaranja urediti v tem Predlogu zakona tako, da bo skladno z navedenimi stališči Ustavnega in Vrhovnega sodišča in s tem preprečiti možnost, da bi tožniki po Predlogu zakona lahko zaradi ugovora zastaranja izgubili sodno varstvo. Jasna ureditev tega vprašanja bi razbremenila tudi sodišče, ki bi ob ugovoru zastaranja moralo razlagati, ali je ugovor zastaranja v teh zadevah ustavnopravno dopusten.

K 2. členu:

Pojasniti je treba, zakaj sta pojma poslovne skrivnosti in osebne podatka opredeljena le v obrazložitvi, ne pa v besedilu tega člena. V ZPSVIKOB sta bila opredeljena oba pojma, iz opredelitve poslovne skrivnosti pa je izhajalo tudi Ustavno sodišče v odločbi U-I-4/20, ko je ugotovilo, da zakonska opredelitev poslovne skrivnosti ni ožja od ustavno varovane sfere poslovne skrivnosti.

K 4. členu:

V tem členu je določena pravna podlaga za povračilo škode, in sicer naj bi ta obstajala, če je nekdanjemu imetniku zaradi učinka izrednega ukrepa nastala škoda v višini, ki je višja od škode, ki bi mu nastala, če izredni ukrep ne bi bil izrečen. Kot razlog za

⁶ Prvi in drugi odstavek 352. člena OZ.

⁷ Dr. Možina, Damjan, Zastaranje nepogodbениh odškodninskih zahtevkov, Pravni letopis (2015), str. 227-245.

⁸ 360. člen OZ.

⁹ Sklep Vrhovnega sodišča III Ips 19/2022 z dne 10. 10. 2023.

¹⁰ Ibidem: »V domači pravni teoriji se nepremagljive ovire iz 360. člena OZ razlaga strogo. Šlo naj bi za višji sili podobne ovire, ki so nezakrivljene in upniku kljub vsej potrebni skrbnosti preprečujejo uveljavljanje zahtevka. Tradicionalno se navajajo okoliščine, ki povzročajo popolno prenehanje poslovanja sodišča ali posamičnemu upniku kljub izkazani povečani skrbnosti povsem onemogočajo dostop do sodišča (na primer naravne nesreče, vojna, karantena zaradi epidemije, upnikova nenadna huda bolezen, poškodba, ugrabitev itd.).«

določitev pravne podlage v Predlogu zakona je navedeno, da je Ustavno sodišče v odločbah U-I-295/13 in U-I-4/20 ugotovilo, da se 350.a člen ZBan-1 ne uporablja več.¹¹ Navedeno ne drži, saj je v odločbi U-I-295/13 Ustavno sodišče ugotovilo protiustavno pravno praznino glede 350.a člena ZBan-1, v odločbi U-I-4/20 pa je v okviru presoje nekaterih procesnih vprašanj (pod točko B.-I.) ugotovilo, da 350.a člen ZBan-1, ki je urejal odškodninsko varstvo nekdanjih imetnikov, sicer – tako kot preostanek ZBan-1 – ne velja več, vendar je ob tem dodalo, da je po presoji Ustavnega sodišča ZPSVIKOB zapovedal njegovo nadaljnjo uporabo tako, da na več mestih odkazuje na 350.a člen ZBan-1 (četrti alineja 1. člena, prvi in tretji odstavek 3. člena, prvi odstavek 25. člena, 27. člen in prvi odstavek 29. člena ZPSVIKOB) na način, iz katerega je mogoče sklepati, da se tudi v odškodninskih pravnih po ZPSVIKOB upoštevajo merila za odškodninsko odgovornost Banke Slovenije iz 350.a člena ZBan-1.¹² Ob tem je dodalo, da čeprav Ustavno sodišče sledi svojim dosedanjim stališčem o nadaljnji uporabi navedene zakonske določbe, tu dodatno pojasnjuje, da to še ne pomeni, da bi se navedena določba ZBan-1 še vedno v celoti uporabljala tako, kot je bila prvotno zapisana: »Brez dvoma se še uporablja tisti del prvega odstavka 350.a člena ZBan-1, ki se je glasil: "Delničarji, upniki in druge osebe, katerih pravice so prizadete zaradi učinkov odločbe Banke Slovenije o izrednem ukrepu, lahko zahtevajo od Banke Slovenije povrnitev škode ob upoštevanju 223.a člena tega zakona. Poleg navedenega dela prvega odstavka 350.a člena ZBan-1 se še uporablja tudi 223.a člen ZBan-1, kolikor ta nanj odkazuje.«¹³ Ob tem je pojasnilo, da to izhaja iz razlogov, ki jih je Ustavno sodišče navedlo že v sklepu št. U-I-12/20, pa tudi iz dejstva, da bi se brez uporabe v tej določbi vsebovanega pravila v ureditvi odškodninske odgovornosti predlagateljice proti nekdanjim imetnikom kazala pravna praznina, ki je zgolj pravilo o obrnjenem dokaznem bremenu iz 31. člena ZPSVIKOB ne bi moglo zapolniti in o kateri ni mogoče sklepati, da jo je zakonodajalec želel. Ugotovitev Ustavnega sodišča, da razveljavitev ZPSVIKOB v celoti po naravi stvari pomeni, da se del prvega odstavka 350.a člena in 223. člen ZBan-1, kolikor sta se ti neveljavni določbi na podlagi ZPSVIKOB še uporabljali, po razveljavitvi ZPSVIKOB ne uporabljata več, je bila pomembna zaradi odločitve o zahtevi Banke Slovenije kot vlagateljice zahteve za oceno ustavnosti, na podlagi česar je Ustavno sodišče zaključilo, da v izreku te odločbe ni bilo treba posebej odločiti o zahtevi predlagateljice za oceno ustavnosti prvega odstavka 350.a člena ZBan-1 (odločba U-I-4/20, 97. točka obrazložitve).

Predlagana pravna podlaga povzema samo načelo »noben upnik na slabšem kot v stečaju«, ki sicer predstavlja eno ključnih pravil, da mora upravičenec z izbrisom ali konverzijo kvalificiranih obveznosti vedno dobiti (ohraniti) vsaj toliko, kot bi mu ostalo v stečaju,¹⁴ vendar ne zajema tistega dela določbe prvega odstavka 350.a člena ZBan-1, za katerega je Ustavno sodišče zavzelo stališče, da bi se brez njegove uporabe v ureditvi odškodninske odgovornosti Banke Slovenije proti nekdanjim imetnikom kazala pravna praznina, ki je pravilo o (obrnjenem) dokaznem bremenu ne more nadomestiti:

¹¹ Prvi odstavek 350.a člena ZPSVIKOB je določal: »Delničarji, upniki in druge osebe, katerih pravice so prizadete zaradi učinkov odločbe Banke Slovenije o izrednem ukrepu, lahko zahtevajo od Banke Slovenije povrnitev škode ob upoštevanju 223.a člena tega zakona, če dokažejo, da je škoda, ki je nastala zaradi učinkov izrednega ukrepa, višja, kot bi bila v primeru, če izredni ukrep ne bi bil izrečen.«

¹² Ustavno sodišče je že v 4. točki obrazložitve sklepa št. U-I-12/20 z dne 17. 9. 2020 zapisalo, da 350.a člen ZBan-1, ki je urejal odškodninsko varstvo nekdanjih imetnikov, sicer ne velja več, vendar pa je ZPSVIKOB zapovedal njegovo nadaljnjo uporabo. To je Ustavno sodišče utemeljilo s tem, da ZPSVIKOB na več mestih odkazuje na 350.a člen ZBan-1 na način, iz katerega je mogoče sklepati, da se tudi v odškodninskih pravnih po ZPSVIKOB upoštevajo merila za odškodninsko odgovornost Banke Slovenije iz 350.a člena ZBan-1. Ustavno sodišče je v sklepu št. U-I-12/20 izpostavilo četrto alinejo 1. člena, prvi in tretji odstavek 3. člena, prvi odstavek 25. člena, 27. člen in prvi odstavek 29. člena ZPSVIKOB.

¹³ V sprotni opombi pod točko 13 je Ustavno sodišče še pojasnilo, da je bil preostanek prvega odstavka 350.a člena ZBan-1, torej besedilo: "če dokažejo, da je škoda, ki je nastala zaradi učinkov izrednega ukrepa, višja, kot bi bila v primeru, če izredni ukrep ne bi bil izrečen", nadomeščen z 31. členom ZPSVIKOB ("Banka Slovenije mora v postopkih po tem zakonu dokazati obstoj razlogov iz 253.a člena ZBan-1 in izpolnitev pogoja iz petega odstavka 261.a člena ZBan-1").

¹⁴ Odločba U-I-295/13, 102. točka obrazložitve.

gre torej za pravilo, da lahko delničarji, upniki in druge osebe, katerih pravice so prizadete zaradi učinkov odločbe Banke Slovenije o izrednem ukrepu, zahtevajo od Banke Slovenije povrnitev škode ob upoštevanju 223.a člena ZBan-1.¹⁵ Pomembno je, da imajo možnost zahtevati odškodninsko sodno varstvo vsi, ki so bili prizadeti zaradi učinkov odločb Banke Slovenije in da se pri tem upoštevajo merila za dolžno skrbnost Banke Slovenije iz 223.a člena ZBan-1, pri čemer je treba izhajati iz razlage, da odškodninske odgovornosti Banke Slovenije po 350.a členu ZBan-1 ne gre enačiti z odgovornostjo za protipravno ravnanje, ki je podlaga za pravico do povračila škode po splošnih načelih odškodninskega prava (pa tudi, ko gre za pravico do povračila škode po 26. členu Ustave), ampak za posebej urejeno odškodninsko odgovornost, pri čemer protipravnost ravnanja Banke Slovenije ni podlaga za njeno odškodninsko odgovornost. Sklic na merila za dožno skrbnost Banke Slovenije pri izvajanju nadzora, določena v 223.a členu ZBan-1, ni omejeval odškodninske odgovornosti zgolj na primere, ko bi Banka Slovenija postopala izven okvira dolžne skrbnosti, tj. protipravno.¹⁶

K 5. členu:

V drugem odstavku je določena subsidiarna in obenem smiselna uporaba zakona, ki ureja kolektivne tožbe. Določba v obrazložitvi ni pojasnjena, ampak je navedeno le, da Predlog zakona uvaja možnost kolektivne tožbe. V prvem odstavku 28. člena Predloga zakona je določena izjema od 2. člena Zakona o kolektivnih tožbah (v nadaljevanju ZKoIT), vendar je hkrati izrecno določeno, da se odškodninsko varstvo po temu zakonu lahko uveljavlja tudi s kolektivno odškodninsko tožbo v skladu z določbami ZKoIT. To vnaša v predlagano ureditev nejasnost in neskladje, ki ga je treba odpraviti. Pri "smiselni uporabi" gre za pomembno pravnotehnično sredstvo, ki ga zakonodajalec zavestno uporablja in z njegovo pomočjo po poti sklepanja od podobnega na podobno (*argumentum a simili ad simile*) zapolnjuje načrtovane praznine v zakonih. "Smiselna uporaba" določb pomeni najprej subsidiarnost uporabe. V poštev pride le, če obstaja (načrtovana) pravna praznina. Zapoved smiselne uporabe tako pomeni, 1) da se za neki položaj, ki ni izrecno urejen, po volji zakonodajalca uporabi pravilo, ki ureja drug položaj, če sta si primerjana položaja v bistvenem podobna, in 2) *a contrario*, če si položaja nista v bistvenem podobna, pravnega pravila, ki ureja določen položaj, ni mogoče uporabiti za drug (neurejen) položaj, saj takšna uporaba pravila ne bi bila smiselna.¹⁷

Smiselna uporaba torej vedno pomeni drugim okoliščinam prilagojeno uporabo. Če gre za uporabo zakona z drugega pravnega področja, lahko to pomeni, da posameznega instituta ali njegovega dela ni mogoče uporabiti, če nasprotuje namenu in naravi področja, ki je predmet obravnave. Za ustavnoskladno uporabo zakona, torej za prilagojeno uporabo pravil enega področja glede na neposredno neurejeno področje, je pomembna zakonodajalčeva zasnova, ki sodišču omogoči ugotovitev, kje in v kolikšnem obsegu je ureditev nepopolna in da nepopolnost vsebinsko napolni na temelju pravnih pravil in načel, ki jih je izoblikoval zakonodajalec.¹⁸ Te zasnove iz predlagane ureditve, ni mogoče zanesljivo razbrati, zato se zastavlja več vprašanj; npr., ali je po vložitvi kolektivne odškodninske tožbe možna sklenitev kolektivne poravnave, urejene v 36. členu ZKoIT.

K 7. členu:

V drugem odstavku so določeni podatki, ki se ob javni objavi dokumentov razkrijejo, četudi se nanašajo na določeno osebo. To predstavlja obdelavo osebnih podatkov. Zaradi tega je treba določiti namen, ki se zasleduje z javno objavo teh osebnih

¹⁵ Predlog zakona na več mestih odkazuje na ZBan-1 in s tem zapoveduje nadaljnjo uporabo posameznih določb ZBan-1, in sicer v 1., 2., 7., 19., 23., 24. in 43. členu Predloga zakona.

¹⁶ Odločba U-I-295/13, 120. točka obrazložitve.

¹⁷ Odločba Ustavnega sodišča št. Up-645/13 z dne 3. 3. 2016.

¹⁸ Več o tem Marijan Pavčnik, Argumentacija v pravu, GV založba, Ljubljana 2013, str. 152.

podatkov in obrazložiti, zakaj javna objava teh podatkov ne posega nesorazmerno v pravico do varstva osebnih podatkov, zagotovljeno v 38. členu Ustave. Poleg tega je treba osebne podatke, ki se razkrijejo, natančno in nedvoumno določiti. Če gre, enako kot v petem odstavku 19. člena Predloga zakona, za podatke oseb, ki niso članke banke, je treba to izrecno določiti, saj iz vrste posameznih osebnih podatkov, navedenih v drugem odstavku, na to ni mogoče sklepati. Tudi članke banke, ki je bila fizična oseba, je namreč lahko imela funkcijo ali vlogo pri posameznem izdanem dokumentu, zato s tretjo alinejo članke banke niso izločene.

K 8. členu:

V prvem odstavku bi bilo treba, upoštevaje prehodno ureditev, določiti tudi, da upravljavec podatkovne sobe o vzpostavitvi virtualne podatkovne sobe za vsako posamezno banko, ki ji je bil izrečen izredni ukrep, objavi obvestilo, ki ga objavi v Uradnem listu Republike Slovenije. Primerljivo temu je vzpostavljena ureditev glede obrazca iz petega odstavka 13. člena Predloga zakona, ki ga določi Agencija za trg vrednostnih papirjev (v nadaljevanju ATPV). Opozoriti je treba tudi, da so v virtualni podatkovni sobi objavljeni vsi dokumenti, ki jih zagotovijo Banka Slovenije, Slovenski državni holding (v nadaljevanju SDH) in ministrstvo, pristojno za finance, kot upravljavec podatkovne sobe. Zaradi tega ni jasno, zakaj naj bi bil omogočen le dostop do dokumentov iz prvega odstavka 19. člena tega zakona, saj to pomeni, da gre le za dokumente, ki jih zagotovi Banka Slovenije. Poleg tega se v virtualni podatkovni sobi zagotavlja tako dostop do dokumentov kot tudi do podatkov, vsebovanih v dokumentih, kot je razvidno iz 19., 20. in 21. člena Predloga zakona. Iz prvega odstavka tudi ni jasno razvidno, ali se določba, ki ureja oblikovanje evidence oseb, ki lahko vstopajo v virtualno podatkovno sobo, nanaša na katero od v drugem odstavku navedenih evidenc ali na posebno evidenco, ki sicer ni podrobneje urejena.

Glede na ureditev osebne elektronske identitete in sredstev elektronske identifikacije v Zakonu o elektronski identifikaciji in storitvah zaupanja (v nadaljevanju ZEISZ) bi bilo treba določiti, katera raven zanesljivosti sredstva elektronske identifikacije (nizka, srednja ali visoka) je potrebna za vstop v virtualno podatkovno sobo. S tem se namreč opredeli ne le raven preverjanja istovetnosti fizične osebe, ampak tudi avtentikacija fizične osebe, s tem pa tudi raven varstva dokumentov in podatkov v virtualni podatkovni sobi.

V tretjem odstavku bi bilo treba upoštevati, da je v postopkih po tem zakonu Republika Slovenija *ex lege* stranski intervenient na strani toženca, zato bi ji bilo treba omogočiti vstop v virtualno podatkovno sobo enako kot vlagatelju izrednega pravnega sredstva, ustavne pritožbe ali pritožbe na Evropsko sodišče za človekove pravice.

K 9. členu:

V prvem odstavku bi bilo treba na jezikovni ravni upoštevati, da je v 17. in 18. členu Predloga zakona določeno večje število seznamov.

V četrti alineji tretjega odstavka, tretji alineji četrtega odstavka in peti alineji sedmega odstavka je izpuščeno sodno osebje, ki bo glede na drugo alinejo tretjega odstavka imelo pravico vstopati v virtualno podatkovno sobo. Tudi po 12. točki 10. člena Predloga zakona se vstop v virtualno podatkovno sobo omogoči osebam, ki jih za vstop pooblasti sodišče; to pa so poleg sodnikov tudi osebe, ki predstavljajo sodno osebje. Te določbe je treba medsebojno uskladiti.

V sedmem odstavku ni jasno, kateri podatek se obdeluje v prvi alineji. Uporabiti je treba pojme, kot jih opredeljuje zakon, ki predstavlja sedež te materije. ZEISZ opredeljuje enotno številko elektronske identifikacije kot enolični identifikator fizične osebe, fizične osebe z dejavnostjo ali pravne osebe pri elektronskem poslovanju (3. člen ZEISZ), sicer pa oseba svojo osebno elektronsko identiteto lahko dokazuje z več

sredstvi elektronske identifikacije (5. člen ZEISZ). Vsako sredstvo elektronske identifikacije ima svojo identifikacijsko oznako (12. členu ZEISZ).

Sklic v osmem odstavku na tretji odstavek prejšnjega člena je treba določiti bolj natančno, ker sta v tretjem odstavku 8. člena določena dva roka za omogočanje vstopa v virtualno podatkovno sobo.

Preveriti je treba določbo devetega odstavka, po kateri do evidenc tega člena dostopa tudi Banka Slovenije zaradi ustreznega izvrševanja tega zakona. Določba je enaka osmemu odstavku 12. člena ZPSVIKOB, ki pa je zagotavljal tudi izvensodno varstvo nekdanjih imetnikov, zato je bilo dostopanje Banke Slovenije do teh evidenc potrebno.

K 10. členu:

V tej določbi se določajo osebe, ki se jim omogoča vstop v virtualno podatkovno sobo, ker lahko zahtevajo odškodninsko sodno varstvo po tem zakonu. Opozoriti je treba, da lahko v skladu s prvim odstavkom 28. člena Predloga zakona ne glede 2. člen ZKoIT nekdanji imetniki uveljavljajo odškodninsko varstvo tudi s kolektivno odškodninsko tožbo v skladu z določbami ZKoIT. Kolektivna odškodninska tožba je opredeljena kot tožba, na podlagi katere upravičena oseba zahteva nadomestilo za prikrajšanje v korist vseh oseb, ki so bile oškodovane v primeru množičnega oškodovanja, pri čemer navedene osebe niso stranke v postopku (1. točka 3. člena ZKoIT). Tožbo vlaga upravičena oseba, to pa je oseba ali organ, ki ima po tem zakonu procesno upravičenje za vložitev kolektivne tožbe. V skladu s prvim odstavkom 4. člena ZKoIT sta to le:

1. pravna oseba zasebnega prava, ki opravlja nepridobitno dejavnost in pri kateri obstaja neposredna povezava med njenimi glavnimi cilji delovanja in pravicami, ki naj bi bile kršene in v zvezi s katerimi se vlaga tožba;
2. Državno odvetništvo Republike Slovenije.

Če kolektivne odškodninske tožbe ne vloži upravičena oseba, ta tožba ni dopustna in jo sodišče zavrže (prvi odstavek 27. člena ZKoIT). Tožeča stranka je sicer dolžna varovati interese vseh članov skupine (prvi odstavek 35. člena ZKoIT), vendar oseba, ki je vključena v kolektivni postopek, ni stranka postopka (čeprav se za položaj te osebe v dokaznem postopku uporabljajo določbe zakona, ki ureja pravdni postopek, v delu, ki ureja dokazovanje, in se nanaša na stranke, prvi in drugi odstavek 34. člena ZKoIT). Iz predlagane ureditve ni razvidno, na kakšen način se upravičeni osebi za vložitev kolektivne odškodninske tožbe, ki ni Državno odvetništvo Republike Slovenije, zagotavlja dostop do podatkov in dokumentov v virtualni podatkovni sobi. Ob tem je treba upoštevati, da je dostop do teh podatkov in dokumentov za vložitev kolektivne odškodninske tožbe po oceni ZPS bistvena okoliščina, od katere je odvisna presoja učinkovitosti sodnega varstva.

Pogoj v 5. točki je treba pojasniti, saj iz njega izhaja, da se lahko tožba na podlagi drugega odstavka 27. člena Predloga zakona vloži samo, če je nekdanji imetnik prej zahteval vstop v virtualno podatkovno sobo in je ATVP vstop zavrnila na podlagi drugega odstavka 13. člena. To bi pomenilo, da bi bila vložitev vloge za vstop v virtualno podatkovno sobo neke vrste procesna predpostavka za odločanje o ugotovitvenem tožbenem zahtevku iz drugega odstavka 27. člena Predloga zakona. Slednje iz 21. in 27. člena Predloga zakona, ki urejata pravico dostopa do podatkov in dokumentov (pri Banki Sloveniji) in tožbo, s katero se lahko zahteva dostop do podatkov in dokumentov, ne izhaja.

Osebe, ki jih za vstop v virtualno podatkovno sobo pooblasti sodišče, bi bilo treba določiti bolj natančno (sodniki, sodno osebje, izvedenci).

V zvezi s 13. točko, ki določa, da se vstop v virtualno podatkovno sobo omogoči Informacijskemu pooblaščenču, niso razvidni razlogi za predlagano ureditev. Enako kot

v pripombi, dani k 44. členu Predloga zakona, je treba opozoriti, da Informacijskemu pooblaščenцу kot nadzornemu organu za izvajanje varstva osebnih podatkov ni treba omogočiti vstopa na podlagi določbe, ki omogoča vstop osebam, ki so povezane s sodnimi postopki na podlagi tega zakona. Poleg tega tudi v nadaljnjih členih ni podrobneje izvedeno, na kakšen način se vstop Informacijskemu pooblaščenцу omogoči.

K 12. členu:

Iz šestega odstavka ni jasno razvidno, kdo bo ATVP sporočil podatke o osebah, ki so člani odbora iz 24. člena Predloga zakona, ki imajo pravico vstopa v virtualno podatkovno sobo na podlagi 10. točke 10. člena Predloga zakona. Da je to najverjetneje sodišče, je mogoče sklepati šele iz šestega odstavka 18. člena Predloga zakona, kar zmanjšuje jasnost ureditve.

K 13. členu:

Določbo prvega odstavka, ki ureja vnos podatkov v sistem virtualne podatkovne sobe, bi bilo treba ponovno preveriti in pojasniti, za kakšen sistem gre. Upoštevati je treba, da je vstop v virtualno podatkovno sobo avtomatiziran in poteka z uporabo sredstev elektronske identifikacije v skladu z drugo alinejo drugega odstavka 8. člena Predloga zakona, zato je treba določbo razjasniti zlasti v razmerju do tega člena.

Glede na to, da je vstop v virtualno podatkovno sobo ključen za učinkovitost sodnega varstva, čemur so namenjene izjeme od sistemskih zakonov, določene v tretjem odstavku, bi bilo treba določiti, da ATVP vloge za vstop v virtualno podatkovno sobo obravnava hitro in prednostno oziroma v takem roku, da se lahko zagotovi vstop v virtualno podatkovno sobo ob njeni vzpostavitvi. Virtualna podatkovna soba bo vzpostavljena v treh mesecih od uveljavitve tega zakona, zato je treba postopek o vlogi za vstop v virtualno podatkovno sobo zaključiti dovolj hitro, da bodo osebe, ki lahko zahtevajo odškodninsko sodno varstvo po tem zakonu, imele na razpolago dovolj časa, da bodo lahko na podlagi podatkov in dokumentov v virtualni podatkovni sobi sprejele informirano odločitev o tem, ali zahtevati odškodninsko sodno varstvo in v kakšni obliki. Navezna okoliščina za začetek teka rokov za vložitev tožb, določena v 29. členu Predloga zakona, je objava obvestila o vzpostavitvi virtualne podatkovne sobe.

V drugem odstavku bi bilo treba določiti, da ATVP osebe ne vpiše v ustrezno evidenco, če niso izpolnjeni pogoji za vpis iz prvega do petega odstavka prejšnjega člena.

K 16. členu:

Pri tretjem odstavku je treba opozoriti na ureditev iz tretjega odstavka 8. člena Predloga zakona, ki ne določa zaprtja virtualne podatkovne sobe, ampak določa, do kdaj je vstop v virtualno podatkovno sobo posameznim osebam omogočen.

K 19. členu:

Banka Slovenije, SDH in upravljavec podatkovne sobe so zavezani zagotoviti dokumente in podatke za virtualno podatkovno sobo, ob tem pa so dolžni prekriti osebne podatke in označiti dokumente, ki so zaupni ali poslovna skrivnost. Pri tem pa samo Banka Slovenije in upravljavec podatkovne sobe, ne pa tudi SDH, pripravita seznam z opisno navedbo dokumentov, ki so bili izločeni. Predlagano ureditev je treba pojasniti in utemeljiti razloge za različno ureditev.

V zvezi s četrtnim odstavkom je treba pojasniti, zakaj med dokumenti, ki jih zagotovi upravljavec podatkovne sobe, ni drugih dokumentov, na katerih so neposredno temeljile odločitve Vlade v zvezi z uporabo ukrepov po Zakonu o ukrepih za krepitev stabilnosti bank (ZUKSB) v bankah, ki so jim bili izrečeni izredni ukrepi. Zagotovitev teh dokumentov je določal ZPSVIKOB.

V zvezi z določbo petega odstavka je treba opozoriti, da je za Banko Slovenije in SDH že v drugem in tretjem odstavku določeno, da prekrijeta osebne podatke v dokumentih, preden jih izročita upravljavcu podatkovne sobe. Zaradi tega obveznost izločitve podatkov, ki se nanašajo na fizične osebe, ki so bile stranke bank, ni potrebna. Smiselno je ohraniti samo zadnji stavek tega odstavka, ki se sicer nerazumljivo nanaša le na izločitev podatkov na podlagi prejšnjega odstavka in določiti, kateri podatki se ne prekrijejo. To določbo je treba pojasniti tudi v razmerju do drugega odstavka 7. člena Predloga zakona, ki nalaga prekrivanje določenih osebnih podatkov v dokumentih, ki jih Banka Slovenije javno objavi.

K 21. členu:

Člen določa pravico do pridobitve podatkov in dokumentov zaradi zagotavljanja sodnega varstva v skladu s 27. in 36. členom Predloga zakona. Gre za pravico, ki je nujna za zagotavljanje učinkovitega sodnega varstva v skladu z odločbo U-I-295/13, vendar je nepojasnjeno omejena le na podatke in dokumente v zvezi z izrednim ukrepom, ki so pri Banki Slovenije kot toženi stranki. Opozoriti je treba, da lahko tožnik po 36. členu Predloga zakona predlaga predložitev podatka ali dokumenta, ki je poznan oziroma se nahaja pri drugih institucijah, ki niso omejene samo na Banko Slovenije, vendar tako, da sodišče presodi o tem, ali so izpolnjeni pogoji za predložitev dokazov sodišču (prvi odstavek 37. člena Predloga zakona) in da sodišče odloči, na kakšen način se zagotovi varstvo zaupnih, osebnih podatkov ali poslovne skrivnosti. Zaradi tega je treba določbi uskladiti.

K 22. členu:

Določba tega člena po vsebini ne sodi v II. poglavje Predloga zakona, ki ureja virtualno podatkovno sobo. Nanaša se na vlaganje vlog pred sodiščem, zato je treba člen umestiti v IV. poglavje Predloga zakona, ki ureja postopek s tožbo.

K 23. členu:

Predlagana določba ureja izdelavo predhodnega mnenja o tem, ali je nekdanjim imetnikom zaradi učinka izrednih ukrepov nastala škoda v višini, ki je višja od škode, ki bi jim nastala, če izredni ukrep ne bi bil izrečen. Predhodno mnenje naj bi izdelal odbor, sestavljen iz neodvisnih strokovnjakov, in sicer pred začetkom pravnih postopkov. Predhodno mnenje naj bi predstavljalo izhodišče Vladi za pripravo morebitne poravnalne sheme iz 26. člena Predloga zakona, poleg tega pa je v skladu z 38. členom Predloga zakona predvideno, da se uporabi v sodnih postopkih. V skladu z obrazložitvijo naj bi imelo mnenje odbora dokazno moč, sodišče pa naj bi v nadaljevanju postopka z njim postopalo enako kot s pisnim mnenjem izvedenca, postavljenega v pravnem postopku.

V prvem odstavku je določeno, da sodišče imenuje odbor na predlog Vlade, Banke Slovenije ali reprezentativnega združenja pred potekom roka za vložitev tožbe iz 27. člena Predloga zakona, kar v skladu z 29. členom Predloga zakona pomeni pred potekom šestih mesecev od vzpostavitve virtualne podatkovne sobe. Ker je imenovanje odbora vezano na predlog, bi bilo treba določiti tudi rok za vložitev predloga, saj sicer glede na roke v postopku imenovanja odbora po tem členu sodišče ne bo moglo slediti šestmesečnemu roku iz tega odstavka, ki je sicer instruksijske narave. Določitev roka za vložitev predloga za izdelavo predhodnega mnenja pa je pomembna tudi zaradi prekinitve prekluzivnih rokov v skladu z enajstim odstavkom te določbe. Vprašanja, na katera naj odbor odgovori, so v prvem odstavku oblikovana nejasno in nedosledno, in sicer se v prvi alineji uporablja izraz »najverjetnejša obravnava«, v drugi alineji pa »ocenjena najverjetnejša obravnava«, pri čemer ta pojma nista pojasnjena niti v obrazložitvi. V prvi alineji tudi ni jasen drugi del stavka »ali če bi bile kvalificirane obveznosti obravnavane v skladu z ZBan-1«. Ker naj bi odbor mnenje pripravil glede obravnave kvalificiranih obveznosti vsake posamezne banke, bi

bilo treba pojasniti, ali se predlog in s tem naloga odbora, da izdelava predhodno mnenje, lahko omeji na posamezno banko, ali se lahko vložijo le za vse banke skupaj.

V zvezi z morebitno uporabo predhodnega mnenja v sodnih postopkih je treba izpostaviti, da v skladu z ZPP sodišče izvede dokaz z izvedencem, če je za ugotovitev in razjasnitev kakšnega dejstva potrebno strokovno znanje, s katerim sodišče ne razpolaga (243. člen ZPP). Izvedenec da svoj *izvid in mnenje* (prvi odstavek 246. člena ZPP). V izvidu navede dejstva, ki jih je ugotovil pri pregledu predmeta oziroma podatkov spisa, v mnenju pa ta dejstva oceni s stališča svoje stroke in da odgovore na postavljena vprašanja.¹⁹ S tega vidika je treba pretehtati vsebino predhodnega mnenja, ki je v skladu s prvim odstavkom predlagane določbe identična odločitvi o temelju pravice do povrnitve škode po tem zakonu, kot je opredeljena v 4. členu Predloga zakona. Ugotovitev, ali je nekdanjim imetnikom zaradi učinka izrednih ukrepov nastala škoda v višini, ki je višja od škode, ki bi jim nastala, če izredni ukrep ne bi bil izrečen, pomeni ugotavljanje dejanskega stanja in uporabo materialnega prava, ki je podlaga za odločitev o upravičenosti do odškodnine. Odboru je s tem dana vloga odločanja o utemeljenosti in višini zahtevka, kar je ob morebitni uporabi predhodnega mnenja v sodnih postopkih sporno z vidika pravice do sodnega varstva iz 23. člena Ustave. Kot izhaja iz odločbe Ustavnega sodišča št. Up-460/14 z dne 5. 3. 2015, sodišče izvedencu ne sme prepustiti katerega od bistvenih elementov sojenja (ugotavljanje dejanskega stanja, materialnega prava ali vodenje sodnega postopka), v nasprotnem primeru je kršena pravica do sodnega varstva.

V drugem odstavku je kot kriterij za izbor reprezentativnega združenja v zvezi s predhodnim mnenjem določeno največje število članov. Glede na to, da se za presojo reprezentativnosti v skladu z dvanajstim odstavkom predlagane določbe smiselno uporablja ZKoliT, ni povsem jasno, ali kriterij iz drugega odstavka izključuje kriterije iz 5. člena ZKoliT in je določen kot edini kriterij, ali je določen kot prednostni kriterij v primeru, če bi bilo več združenj izenačenih glede na kriterije iz ZKoliT. Ob tem je treba upoštevati, da je v 5. členu ZKoliT kot kriterij določeno tudi število oškodovancev, ki je podprlo aktivnosti združenja glede konkretnega primera množičnega oškodovanja. Upoštevati je treba tudi, da je namen presoje reprezentativnosti zagotoviti, da bo upravičena oseba ustrezen zastopnik skupine, ki bo deloval v najboljšem interesu njenih članov, česar pa število članov kot edini kriterij ne zagotavlja. Določbo bi bilo treba ponovno pretehtati.

V tretjem odstavku se uporablja pojem »predlog za začetek postopka pridobitve predhodnega mnenja«, v prvem in enajstem odstavku pa »predlog za izdelavo predhodnega mnenja«, kar bi bilo treba poenotiti. Pojasniti bi bilo treba tudi namen posebnega sklepa o začetku postopka za pridobitev predhodnega mnenja, saj Predlog zakona nanj ne navezuje pravnih posledic, objavi pa se istočasno s pozivom za predlaganje članov odbora.

V šestem odstavku bi bilo treba jasneje določiti, na kateri predlog se nanaša, poleg tega pa preveriti razloge za ponovno objavo sklepa o začetku postopka za pridobitev predhodnega mnenja na sodni deski in spletni strani sodišča, saj se ta na tak način objavi že na podlagi tretjega odstavka.

V sedmem odstavku je določen rok za pripravo osnutka predhodnega mnenja, in sicer v šestih mesecih od objave sklepa o imenovanju odbora v virtualni podatkovni sobi, pri čemer obveznost objave navedenega sklepa v virtualni podatkovni sobi ni določena.

Vsebinsko predhodnega mnenja iz devetega odstavka je treba preveriti in uskladiti z določbo prvega odstavka ter določneje opredeliti z vidika vsebine izvedenskega

¹⁹ Jan Zobec, Pravdni postopek, zakon s komentarjem, 2. knjiga, str. 483.

mnenja. Iz prvega in devetega odstavka izhaja, da odbor pripravi le mnenje, ne pa tudi izvida, kar bi v konkretnem primeru predstavljalo med drugim predstavitev uporabljenih podatkov, izračunov in metod. Iz predhodnega mnenja tako ne bodo nujno razvidna ugotovljena dejstva, ki so podlaga za ugotovitev pravice do odškodnine, s čimer bo strankam onemogočen učinkovit preizkus in opredelitev do izvida in mnenja izvedenca, ki je po ustaljeni presoji Ustavnega sodišča sestavni del pravice do izjave iz 22. člena Ustave. Glede na subsidiarno in smiselno uporabo določb ZPP bi bilo treba zaradi jasnosti vsebino predhodnega mnenja in zastavljena vprašanja določneje urediti in opredeliti, zlasti na način, da bo iz njega razvidna tudi ugotovitev dejstev kot bistvene vsebine izvedenskega dela.

V skladu z enajstim odstavkom v času od vložitev predloga za izdelavo predhodnega mnenja do njegove objave ne teče rok za vložitev tožbe po 29. členu Predloga zakona. V zvezi s tem je treba opozoriti, da 29. člen določa različne roke, in sicer za vložitev individualne tožbe iz 27. člena rok šestih mesecev, za vložitev kolektivne tožbe pa rok treh mesecev od objave obvestila o vzpostavitvi virtualne podatkovne sobe. Ker Predlog zakona roka za vložitev predloga za izdelavo predhodnega mnenja ne določa (določa le, da mora sodišče odbor imenovati pred potekom roka za vložitev individualne tožbe, torej pred potekom šestih mesecev od vzpostavitve virtualne podatkovne sobe), je možno, da bo rok za vložitev kolektivne tožbe, ki je tri mesece, že potekel še pred njegovo prekinitvijo. Upoštevati je treba tudi, da je v skladu z 51. členom Predloga zakona rok za izdajo uredbe o poravnalni shemi tri mesece od objave predhodnega mnenja v virtualni podatkovni sobi. Navedeno pomeni, da bodo stranke zaradi zavarovanja svojega položaja pred potekom prekluzivnega roka morale vložiti tožbo, še preden bo predhodno mnenje objavljeno oziroma pred izdajo uredbe o poravnalni shemi. S tega vidika je vprašljivo, ali bo dosežen namen predhodnega mnenja in poravnalne sheme, ki je v zmanjšanju števila pravnih in razbremenitvi sodišča.

Predlagana rešitev veže začetek in konec prekinitve roka na nastop določenih dejstev, ne določa pa ustreznega in učinkovitega načina seznanitve s temi dejstvi. Začetek prekinitve teka prekluzivnega roka se navezuje na vložitev predloga za izdelavo predhodnega mnenja, to dejstvo pa ne bo objavljeno, zaradi česar morebitni tožniki niti ne bodo vedeli, da je rok prekinjen. Poleg tega predlog lahko vložijo vsaki upravičeni predlagatelj, zaradi česar ni jasno, od vložitev katerega predloga je rok prekinjen. O vložitvi predloga za izdelavo predhodnega mnenja bodo tožniki seznanjeni šele na podlagi objave sklepa o začetku postopka in poziva iz tretjega odstavka te določbe na sodni deski in spletni strani sodišča, ki pa ne vsebuje datuma vložitev predloga. Konec prekinitve roka pa se navezuje na objavo predhodnega mnenja v virtualni podatkovni sobi, do česar pa nimajo dostopa vse osebe, upravičene vložiti tožbo. Tak način določitve prekinitve prekluzivnega roka ne omogoča seznanitve potencialnih tožnikov z bistvenimi okoliščinami, ki vplivajo na uresničevanje njihove pravice in je sporen z vidika pravne varnosti, ki izhaja iz načel pravne države iz 2. člena Ustave in pravice do sodnega varstva iz 23. člena Ustave, saj tek prekluzivnega roka, ki predstavlja omejitev te pravice, ni jasno in nedvoumno razviden iz zakona.

Določba enajstega odstavka za stranke pomeni prekinitvev oziroma podaljšanje roka za vložitev tožbe, ni pa posebej določen vpliv navedene prekinitve na začetek in nadaljevanje sodnih postopkov na podlagi že vložene tožbe. Predlog zakona ne predvideva prekinitve postopkov na podlagi vložene tožbe, določbe ZPP pa prekinitve postopkov za tak primer tudi ne predvidevajo. Učinek dejanske prekinitve postopka sicer izhaja iz 30. člena Predloga zakona, po kateri sodišče vroči Banki Slovenije vse tožbe v odgovor po poteku prekluzivnih rokov, vendar bi bilo treba zaradi jasnosti to posebej določiti. Prav tako bi veljalo predvideti rešitev v zvezi z nadaljevanjem postopkov za primer, če predhodno mnenje ne bo objavljeno v določenem roku. Uresničitev pravice do sodnega varstva nekdanjih imetnikov je po Predlogu zakona

namreč odvisna od izdelave predhodnega mnenja, pri čemer so roki v tem postopku zgolj instrukcijski.

K 24. členu:

Prvi odstavek določa, da ima odbor sedem članov, od katerih jih sodišče imenuje šest na predlog upravičenih predlagateljev, enega člana, ki je predsednik odbora, pa imenuje sodišče po svoji presoji. Iz določbe izhaja, da je sodišče vezano na predloge strank, kar odstopa od ureditve v ZPP, po kateri izvedenca izbere in postavi sodišče, pri tem pa lahko da strankam možnost, da se o tem izjavijo (drugi odstavek 244. člena ZPP). Na morebitne predloge strank glede določenega izvedenca sodišče ni vezano.²⁰ V obrazložitvi je pojasnjeno, da se s predvideno sestavo zasleduje enakomerno zastopanost interesov v postopku. Navedeni cilj ni povsem v skladu z bistvenimi zahtevami izvedenstva, kot so strokovnost, neodvisnost in nepristranskost. Slednje sicer zagotavljajo določbe o izločitvi, vendar je nevezanost na predloge strank in s tem interesna nepovezanost dodatno jamstvo neodvisnosti izvedenskega mnenja. V zvezi s tem je tudi nejasno postopanje sodišča v primeru neizpolnjevanja pogojev ali obstoja izločitvenih razlogov (poziv predlagateljev k predlaganju drugih oseb), saj Predlog zakona o tem nima določb, vprašljiva pa je tudi smiselna uporaba določb ZPP, glede na to, da je v 23. členu Predloga zakona postopek imenovanja dokaj natančno urejen in vezan na določene roke.

V drugem odstavku so pogoji za članstvo v odboru opredeljeni nejasno in neobičajno, saj so predpisani alternativno, in sicer da je oseba strokovnjak na določenem področju ali da ima izkušnje s postopki pregleda kakovosti sredstev za bonitetni nadzor bank in postopkov prenehanja gospodarskih družb na območju EU. Določba ne vsebuje kriterijev za presojo strokovnosti (na primer izobrazbo in izkušnje), temveč našteva zgolj področja delovanja, zaradi česar je premalo določna in bi jo bilo treba dograditi. V zvezi s tem je treba pretehtati, ali zgolj izkušnje iz določenih postopkov lahko nadomestijo strokovnost, upoštevajoč pomen predhodnega mnenja, ki ga izdelata odbor.

V tretjem odstavku so določeni posebni izločitveni razlogi za člane odbora, poleg njih pa veljajo tudi izločitveni razlogi, ki jih določa ZPP za izvedence. V zvezi s tem bi bilo treba napovedni stavek tretjega odstavka dopolniti z jasno navedbo, da gre za izločitvene razloge, ki se nanašajo na izvedence. V skladu s prvim odstavkom 247. člena ZPP je izvedenec lahko izločen iz istih razlogov, iz katerih je lahko izločen sodnik ali sodnik porotnik. Razlogi za izločitev sodnika pa so določeni v 70. členu ZPP, in sicer se razvrščajo na taksativno naštetih izločitvenih razlogov in odklonitvene razloge, ki so opredeljeni z generalno klavzulo (če so podane druge okoliščine, ki zbujajo dvom o njegovi nepristranskosti). Izločitev izvedenca mora v skladu z 247. členom ZPP stranka zahtevati takoj, ko izve, da je podan razlog za izločitev, najpozneje pa do začetka dokazovanja z izvedencem. Po predlagani ureditvi bodo člani odbora, katerega mnenje naj bi imelo dokazno moč v kasnejših pravnih postopkih, imenovani že pred začetkom pravnega postopka, ko stranke postopka še niso znane in jim ni dana možnost izjaviti se o izločitvi – to možnost imajo le upravičeni predlagatelji. Glede na to, da se večina izločitvenih razlogov po ZPP nanaša na vprašanje razmerja izvedenca do stranke postopka, se zastavlja vprašanje izvedljivosti presoje izločitvenih razlogov v fazi imenovanja odbora oziroma pred izdelavo predhodnega mnenja. Ni namreč jasno, glede na katere osebe se bodo presojali izločitveni razlogi za izvedence po ZPP (glede na vse nekdanje imetnike ali glede na člane reprezentativnih združenj).

Izločitveni razlogi v tretjem odstavku so opredeljeni nedosledno, in sicer se v nekaterih primerih nanašajo le na člane organov vodenja in nadzora (4.a točka), v nekaterih se nanašajo tudi na vodje organizacijskih enot (4.b, 4.c, 4.č točka), v drugih pa tudi na vse zaposlene in pogodbene sodelavce (4.č točka). Razlogi za različno obravnavanje iz

²⁰ Zobec J., Pravdni postopek, zakon s komentarjem, 2. knjiga, str. 479.

obrazložitve niso razvidni. Prav tako ni jasno, kateri organ nadzora bank je mišljen v 4.c točki tretjega odstavka. Če je s tem mišljena Banka Slovenije, je ta že zajeta v 4.e točki, v kateri pa niso zajeti funkcionarji ministrstva, pristojnega za finance.

Po četrtem odstavku mora član odbora sodišču nemudoma prijaviti vse stike s tretjimi osebami, ki so povezane z izdelavo predhodnega mnenja in obstoj izločitvenih razlogov. Glede na posebno ureditev odbora kot izvedenskega organa bi veljalo časovni vidik obveščanja o morebitnih izločitvenih razlogih posebej urediti že v fazi predlaganja kandidatov (na primer z izjavo kandidata, da niso podani izločitveni razlogi). Kot izhaja iz obrazložitve, je namen prijave stikov s tretjimi osebami zagotoviti preglednost, in sicer naj bi bili stiki javni, evidentirani, preverljivi in sledljivi. Predlagana določba uvaja le dolžnost prijave, ne pa tudi posledic te prijave. Če je namen določbe zagotoviti javnost teh stikov, bi to moralo biti v zakonu določno opredeljeno, kot tudi način morebitne objave.

V petem odstavku se uporablja pojem funkcija, ki ima v pravu določen pomen in se uporablja za opravljanje nalog državnih organov. Člani odbora ne bodo opravljali funkcije, zato bi bilo treba ta izraz nadomestiti z izrazom »naloge«.

K 25. členu:

Predlagana določba ureja delo odbora, in sicer na način, da pripravi skupno mnenje, o katerem odloča z glasovanjem z večino glasov vseh članov. Takšna rešitev odstopa od sistemske ureditve izvedenstva v ZPP, ki sicer omogoča, da sodišče lahko določi tudi dva ali več izvedencev, če presodi, da je izvedensko delo zapleteno (prvi odstavek 245. člena ZPP). Če je določenih več izvedencev, lahko skupaj dajo izvid in mnenje, če se glede njiju strinjajo. Če pa se glede izvida in mnenja ne strinjajo, da vsak izvedenec svoj izvid in mnenje posebej (prvi odstavek 254. člena ZPP). Predlagana rešitev ne zahteva poenotenja skupine neodvisnih strokovnjakov, temveč omogoča sprejetje predhodnega mnenja kljub različnim stališčem neodvisnih strokovnjakov, kar daje odboru značaj posebnega izvedenskega telesa. ZPP takšne oblike izvedenstva ne pozna, zato bi moral biti način delovanja odbora v Predlogu zakona celovito opredeljen.

V drugem odstavku je določeno, da odbor odloča na sejah, ki jih vodi predsednik. Za sklepčnost odbora je zahtevana navzočnost vseh članov, sklepe pa sprejema z večino glasov vseh članov, pri čemer se posamezen član ne more vzdržati glasovanja. Predlagano rešitev je treba pretehtati z vidika učinkovitosti dela odbora, saj lahko vodi v bistveno podaljšanje odločanja oziroma lahko privede do nezmožnosti izdelave predhodnega mnenja v določenem roku. Določba ne vsebuje rešitve za primer nezmožnosti ali nesodelovanja posameznih članov odbora, saj ne predvideva na primer nadomestnih članov odbora niti postopka njihove določitve ali druge primerne rešitve. Vprašljiva je tudi smiselnost in učinkovitost zapovedi obveznega glasovanja, saj lahko član odbora svojo pasivnost izrazi na način neudeležbe na seji, s čimer lahko onemogoči odločitev. Učinkovito delovanje odbora je pomembno, saj je od predhodnega mnenja odvisna morebitna poravnalna shema, na njegovo objavo pa je vezana tudi prekinitev teka roka za vložitev tožbe ter s tem nadaljevanje sodnih postopkov. Ob tem je treba poudariti, da Predlog zakona ne vsebuje rešitve za primer, če predhodno mnenje v roku ne bo objavljeno, kar bi lahko vodilo v dodaten časovni odmik uresničitve pravice do sodnega varstva nekdanjih imetnikov.

Uporabljeni pojem »sklepi« v drugem odstavku povzroča nejasnost glede tega, ali se nanaša le na odločitve procesne oziroma organizacijske narave ali na vse odločitve, med drugim tudi na sprejetje predhodnega mnenja. Če se nanaša na vse odločitve, bi veljalo uporabiti nevtralniji zapis (na primer »odbor odloča«), pri čemer je treba pretehtati utemeljenost enakih zahtev glede sklepčnosti odbora in zahtevane večine za vse vrste odločitev. Ker je odbor kolektivno telo, bi bilo treba urediti vsaj še vprašanje njegovega zastopanja oziroma predstavljanja (na primer v morebitnih sodnih

postopkih) in pojasniti ter določiti način organizacije dela oziroma pristojnosti v zvezi s tem.

V zvezi s tretjim odstavkom bi bilo treba pojasniti razloge, iz katerih je predvidena možnost pridobivanja drugih podatkov le od Banke Slovenije, ne pa tudi od drugih organov.

V četrtem odstavku je z vidika načela legalitete treba jasneje določiti, za katere stroške gre, glede na to, da bo administrativne zadeve za odbor opravljalo sodišče. Če je mišljena povrnitev stroškov članom odbora, je treba okvirno določiti, do katerih stroškov naj bi bili upravičeni, okvirno pa je treba opredeliti tudi nagrado.

K 26. členu:

Predlagana določba vzpostavlja pravno podlago za določitev poravnalne sheme v primeru, če iz predhodnega mnenja izhaja, da je vsem ali le nekaterim nekdanjim imetnikom zaradi učinka izrednega ukrepa nastala škoda v višini, ki je višja od škode, ki bi jim nastala, če izredni ukrep ne bi bil izrečen. Poravnalna shema bo določila Vlada z uredbo, v kateri bo določen način ter postopek izplačila, vključno z dinamiko izplačil. V zvezi s tem je treba opozoriti na načelo legalitete (120. člen Ustave), iz katerega po ustaljeni ustavnosodni presoji izhajata dve zahtevi: podzakonski predpisi in posamični akti izvršilne oblasti so lahko sprejeti le na podlagi zakona, kar pomeni, da morajo temeljiti na (dovolj določni) vsebinski podlagi v zakonu, poleg tega pa morajo biti v okviru zakona, kar pomeni, da ne smejo preseči njegovega možnega pomena. Pravice in obveznosti pravnih subjektov se lahko v skladu s 87. členom Ustave določajo le z zakonom. Pooblastilo za podzakonsko urejanje mora biti že na zakonski ravni po vsebini, namenu in obsegu jasno opredeljeno. Podzakonskim predpisom tudi ne sme biti prepuščeno izvirno urejanje pravic in obveznosti. Podzakonski predpis sme torej zakonsko vsebino le tehnično dopolnjevati, razčlenjevati in opisovati, ne pa samostojno oblikovati. V drugem odstavku je določeno, da se poravnalna shema določi za posamezne razrede kvalificiranih obveznosti posameznih bank, in sicer na način, da izplačilo ne presega 60 % škode, ki je posameznemu nekdanjemu imetniku nastala zaradi izrednega ukrepa. Iz tega sledi, da je podzakonskemu aktu prepuščena določitev višine povrnitve škode, ki je lahko tudi nižja od 60 % nastale škode, pri čemer je odprta tudi možnost različne obravnave posameznih razredov posameznih bank. Tako določeno zakonsko pooblastilo je preširoko in predstavlja izvirno urejanje vsebine, ki bi morala biti določeneje urejena že v zakonu. Poravnalna shema predstavlja ureditev pravice do pridobitve odškodnine iz sredstev državnega proračuna na poenostavljen način brez sodnega postopka. Bistvene sestavine te pravice, ki opredeljujejo položaj upravičenca, kot so višina, način oziroma dinamika (roki) izplačil in način ugotavljanja upravičencev bi morali biti jasno in dovolj izčrpno določeni že v zakonu. Predlagana določba načina in rokov izplačila ter postopka ugotavljanja upravičencev ne ureja niti okvirno, glede višine pa Vladi prepušča široko možnost, saj ji postavlja le zgornjo mejo. V zvezi z načelom legalitete je treba opozoriti tudi na javnofinančni vidik, saj predlagana določba predvideva izplačilo iz proračuna Republike Slovenije, ki ga sprejema Državni zbor.

V zvezi z drugim odstavkom bi bilo treba pojasniti razloge za omejitve izplačila na 60 % škode, saj ti iz obrazložitve niso razvidni. Predlagana določba tudi ne določa ničesar glede povračila zamudnih obresti in stroškov postopka, iz česar je sklepati, da se ti ne povrnejo. Zasnova poravnalne sheme temelji na poravnavi, ki je pogodba civilnega prava, s katero osebe, med katerimi je spor ali negotovost glede kakšnega pravnega razmerja, z vzajemnimi popustitvami prekinejo spor oziroma odpravijo negotovost in določijo svoje vzajemne pravice in obveznosti (1050. člen OZ). Popustitev je med drugim lahko v delni ali popolni pripoznavi zahtevka ali v odpovedi zahtevku, v zmanjšanju obrestne mere, v podaljšanju roka, oziroma v privolitvi v delna odplačila (prvi odstavek 1051. člena OZ). Če samo ena stranka popusti drugi, potem ne gre za

poravnavo (tretji odstavek 1051. člena OZ). Poravnalna shema bo vzpostavljena na podlagi mnenja odbora strokovnjakov, da je podan temelj odškodninske odgovornosti in opredeljene višine po posameznih redih kvalificiranih obveznosti bank. Ob tem se zastavlja vprašanje, ali zgolj 60 % povračilo škode, predvidoma brez povračila zakonskih zamudnih obresti, ob vnaprej nedoločenih pogojih (rokih) izplačila še zadosti kriterijem poravnave oziroma ali takšna poravnalna shema v zadostni meri odvrča od vlaganja tožb, kar je njen temeljni namen.

Predlog zakona ne določa načina oziroma postopka sklenitve poravnave, določa pa njene učinke, ki jih veže na izplačilo zneska. V zvezi s tem je treba opozoriti, da bodo v primeru obročnega izplačila učinki prenehanja pravice do uveljavljanja zahtevkov iz naslova prenehanja kvalificiranih obveznosti oziroma pravice do odškodnine, predvideni v tretjem in četrtem odstavku predlaganega člena, nastopili šele z izplačilom zadnjega obroka in jih do takrat v sodnih postopkih praviloma ne bo mogoče (uspešno) uveljavljati kot materialne ugovore ugasle pravice. Kot je bilo že izpostavljeno, je rok za izdajo uredbe Vlade iz 51. člena Predloga zakona tri mesece od objave predhodnega mnenja, kar pomeni, da bo prekluzivni rok za vložitev tožb potekel in je mogoče pričakovati, da bodo tožbe za uveljavljanje odškodnine po tem zakonu vložene, še preden bo sprejeta poravnalna shema. V zvezi s tem je treba pretehtati, ali bi bilo treba določiti učinke oziroma posledice pristopa k poravnalni shemi na sodne postopke, ki bodo takrat v teku.

Dodatno je treba pojasniti tudi razmerje med tretjim in četrtem odstavkom oziroma vsebinsko razliko med prenehanjem pravice do uveljavljanja zahtevkov iz naslova prenehanja kvalificiranih obveznosti in izgubo pravice do odškodnine na podlagi tega zakona. Izguba pravice do uveljavljanja zahtevkov pomeni tudi izgubo pravice do odškodnine, učinek iz četrtega odstavka je zato zajet že v tretjem odstavku.

K 28. členu:

Člen vzpostavlja posebno pravno podlago za uveljavljanje odškodninskega varstva po tem zakonu s kolektivno odškodninsko tožbo v skladu z določbami ZKoliT, če zahtevki izvirajo iz iste odločbe Banke Slovenije. Predlog zakona v tej in nekaterih naslednjih določbah določa odstopne od ureditve v ZKoliT, ki niso jasno določeni. Vse izjeme od sistemske ureditve bi bilo treba zaradi jasnosti oblikovati v skladu z ustaljeno nomotehniko z uporabo besedne zveze »ne glede na« in natančno navedbo določbe sistemskega zakona, od katere se odstopa.

V prvem odstavku je predviden poziv sodišča k vložitvi kolektivne tožbe, ki se objavi na spletni strani sodišča v 30 dneh od objave obvestila o vzpostavitvi virtualne podatkovne sobe oziroma od objave predhodnega mnenja v virtualni podatkovni sobi. Predhodni poziv k vložitvi kolektivne tožbe v skladu z ZKoliT ni predviden in po Predlogu zakona nima pravnih učinkov oziroma ti niso pojasnjeni. Njegov edini namen je v skladu z obrazložitvijo dodatno opozorilo nekdanjim imetnikom na možnost vložitve take tožbe. Glede na to, da nekdanji imetniki nimajo procesne legitimacije za vložitev kolektivne tožbe, se zastavlja vprašanje učinkovitosti predlagane rešitve. Če je namen poziva opozoriti upravičene osebe na začetek teka roka oziroma konec prekinitve teka roka za vložitev tožbe, ni jasno, zakaj se objavi šele v 30 dneh od vzpostavitve virtualne podatkovne sobe oziroma od objave predhodnega mnenja, glede na to, da je rok za vložitev kolektivne tožbe relativno kratek. Če je cilj obveščanje nekdanjih imetnikov, pa je treba pretehtati, ali je objava poziva na spletni strani sodišča ustrezen način za obveščanje širokega kroga upravičencev, pri čemer je na enak način objavljen že povzetek predhodnega mnenja. V prvem odstavku bi bilo treba pojasniti tudi namen opozorila o posledicah vključitve v postopek s kolektivno tožbo že v fazi pred vložitvijo kolektivne tožbe. Upoštevajoč potek in faze postopka s kolektivno odškodninsko tožbo se člane skupine oziroma upravičence obvešča po odobritvi kolektivne tožbe, obvezna sestavina obvestila pa je tudi pouk o pravnih posledicah izjave o vključitvi ali izključitvi v

kolektivni postopek (31. in 32. člen ZKoIT). Predlagano rešitev je treba ponovno pretehtati in pojasniti ter popraviti sklic na 29. člen, ki ima le en odstavek.

Določitev obvezne uporabe sistema izključitve v drugem odstavku odstopa od sistemske ureditve v ZKoIT, ki v 30. členu odločitev o uporabi sistema vključitve ali izključitve prepušča sodišču, ob upoštevanju vseh okoliščin konkretnega primera, predvsem vrednosti posameznih zahtevkov in okoliščin, ki so bistvene za odobritev kolektivne odškodninske tožbe. Če se najmanj eden izmed zahtevkov v kolektivni odškodninski tožbi nanaša na izplačilo odškodnine za nepremoženjsko škodo ali če po oceni, vsebovani v tožbi, najmanj deset odstotkov članov skupine uveljavlja izplačilo, ki presega 2.000 evrov, se lahko uporabi le sistem vključitve. ZKoIT omogoča uporabo obeh sistemov, pri čemer je z vidika načela avtonomije strank in ustavne pravice do izjave iz 22. člena Ustave ustrežnejše načelo vključitve, ki v celoti zagotavlja, da sodba po kolektivni odškodninski tožbi ne bo zavezovala oseb, ki za tožbo sploh niso vedele in zato niso mogle učinkovito uresničiti pravice do izključitve. Posameznika namreč zavezujejo učinki pravnomočno razsojene stvari ne glede na izid, zato mora biti zagotovljeno, da lahko doseže, da ga izid kolektivne tožbe ne bo vezal in da mu ostane zagotovljena pravica do sodnega varstva v individualni pravdi.²¹ ZKoIT temu sledi in omogoča uporabo sistema izključitve le, če je velika večina zahtevkov nižje vrednosti, in sicer če je 90 odstotkov zahtevkov nižjih od 2.000 evrov, kar je meja za spor majhne vrednosti. Glede na v uvodnem delu Predloga zakona predstavljene podatke v obravnavanem primeru zahtevki lahko bistveno presegajo navedeno mejo. Obvezno uporabo sistema izključitve bi bilo treba ponovno pretehtati in razloge zanjo dodatno utemeljiti. Predlagano določbo, ki je oblikovana kot izjema od ZKoIT, bi bilo treba zaradi jasnosti dopolniti z navedbo določb ZKoIT, od katere se odstopa, saj ni jasno, ali se nanaša tudi na osebe, ki v trenutku izdaje sklepa o odobritvi kolektivne odškodninske tožbe nimajo stalnega prebivališča oziroma sedeža v Republiki Sloveniji, za katere se v skladu s tretjim odstavkom 30. člena ZKoIT vedno uporabi sistem vključitve.

V tretjem odstavku je določen rok 30 dni za podajo izjave o izključitvi. V skladu z ZKoIT je predviden rok za podajo izjave o vključitvi ali izključitvi, ki ne sme biti krajši od 30 dni in daljši od 90 dni. Razloge za določitev najkrajšega možnega roka je treba ponovno pretehtati in pojasniti z vidika števila oškodovancev in dejstva, da se nekateri morda nahajajo v tujini. Določba je tudi nejasna in nenatančna z vidika začetka teka roka (»od sklepa«), poleg tega rok za izjavo o izključitvi z vidika varstva pravnega položaja nekdanjih imetnikov ne more začeti teči, dokler niso obveščeni o odobritvi kolektivne odškodninske tožbe. Pravila o obveščanju članov skupine določa ZKoIT v 31. členu, ki omogoča različne načine obveščanja, med drugim z objavo v dnevnikih časopisih, prek elektronskih medijev in obstoječih spletnih strani. Izbira načina obveščanja je prepuščena sodišču ob upoštevanju okoliščin primera. Določbo je treba jasneje oblikovati.

Glede določbe, da nekdanji imetniki, ki so vključeni v kolektivno odškodninsko tožbo, izgubijo pravico do vložitve tožbe (razen glede ugotovitve statusa nekdanjega imetnika), ZPS opozarja, da v obrazložitvi določbe niso pojasnjeni vsebina, učinek in razlogi predlagane rešitve. Določba po vsebini predstavlja odstop od 7. člena ZKoIT, ki določa učinke postopka s kolektivno tožbo na druge postopke, čeprav ni oblikovana na tak način in zato ni jasna. Po 7. členu ZKoIT se postopki, začeti s samostojnimi tožbami, z vložitvijo kolektivne tožbe ustavijo (če je oseba vključena v postopek s kolektivno tožbo) ali prekinejo do nastopa okoliščin iz tretjega odstavka 7. člena ZKoIT. Prekinjeni postopki se v skladu s tretjim odstavkom 7. člena ZKoIT nadaljujejo med drugim, če je postopek s kolektivno odškodninsko tožbo pravnomočno končan brez vsebinske odločitve o zahtevku (za tak primer bi lahko šlo v primeru ustavitve postopka po 35. členu ZKoIT) ali ko je zavrnjena uvrstitev upravičenca na seznam iz 45. člena

²¹ Dr. Aleš Galič, dr. Ana Vlahek, Zakon o kolektivnih tožbah, Pravosodni bilten, št 2/2018.

ZKoIT. ZKoIT torej ne izključuje sodnega varstva s samostojnimi tožbami kljub vključitvi v kolektivno odškodninsko tožbo, če ne pride do meritorne odločitve oziroma če član skupine na koncu dejansko ni zajet z učinkom kolektivne odškodninske tožbe. Glede na besedilo predlagane določbe je mogoče razumeti, da je posledica vključitve v kolektivno odškodninsko tožbo izguba pravice do sodnega varstva, in sicer ne glede na okoliščine, v katerih je v skladu s tretjim odstavkom 7. člena ZKoIT predvideno nadaljevanje prekinjenih postopkov. Takšna posledica bi lahko pomenila prekomeren poseg v pravico do sodnega varstva iz 23. člena Ustave.

K 29. členu:

Člen določa prekluzivne roke za vložitev tožbe, in sicer za vložitev individualne tožbe iz 27. člena rok šestih mesecev, za vložitev kolektivne tožbe pa rok treh mesecev od objave obvestila o vzpostavitvi virtualne podatkovne sobe. Določitev prekluzivnih rokov se po stališču Ustavnega sodišča šteje kot omejitev pravice do sodnega varstva, ki je pod določenimi pogoji ustavno dopustna. Za določitev prekluzivnega roka mora biti tako podan legitimen namen (zagotovitev jasnosti in gotovosti v medsebojnih pravnih razmerjih, kar je v interesu vseh strank pravnega razmerja, prav tako pa v interesu instituta učinkovitega sodnega varstva v celoti). Tako določeni roki ne smejo biti pretirano kratki, ker bi sicer pravico do sodnega varstva dejansko izničili, njihova dolžina kot tudi njihov prekluzivni učinek pa morata tudi dovolj jasno in nedvoumno izhajati iz zakona.²² V zvezi s tem je treba dodatno pretehtati in pojasniti razloge za določitev bistveno krajšega roka za vložitev kolektivne odškodninske tožbe, ki iz obrazložitve niso razvidni. Trimesečni rok za vložitev kolektivne tožbe se zdi nesorazmerno kratek, ob upoštevanju, da je priprava takšne tožbe po naravi stvari bolj kompleksna in zahtevna.

K 31. členu:

Določbo tretjega odstavka je treba dopolniti z navedbo določb ZKoIT, od katerih predlagana določba odstopa. Pri tem je treba upoštevati, da v skladu z določbo drugega odstavka 27. člena ZKoIT sodišče v fazi preizkusa tožbo pošlje toženi stranki v odgovor le glede obstoja pogojev za odobritev kolektivne odškodninske tožbe. Šele po odobritvi kolektivne odškodninske tožbe pa sodišče v skladu s četrtem odstavkom 29. člena ZKoIT v sklepu o odobritvi kolektivne odškodninske tožbe določi toženi stranki rok za odgovor na tožbo.

K 32. členu:

Naslov določbe ne ustreza njeni vsebini, ki se v prvem odstavku nanaša na kolektivno tožbo. Vsebino prvega odstavka bi bilo ustrežneje urediti v 28. členu Predloga zakona oziroma dopolniti naslov določbe.

V skladu s prvim odstavkom sodišče od vloženih kolektivnih odškodninskih tožb izbere najbolj reprezentativno kolektivno odškodninsko tožbo, ki se nanaša na posamezno odločbo Banke Slovenije, kot kriterij za ta izbor pa se upošteva število vključenih nekdanjih imetnikov v posamezno kolektivno odškodninsko tožbo. Določbo je treba ponovno preveriti in jo uskladiti s terminologijo in sistemskimi rešitvami iz ZKoIT, saj ni dovolj jasna. Uvodoma je treba izpostaviti, da se reprezentativnost po ZKoIT nanaša na tožnika in ne na kolektivno odškodninsko tožbo, zato je zapis »najbolj reprezentativna kolektivna odškodninska tožba« neustrezen. V skladu s prvim odstavkom 5. člena ZKoIT je kolektivna tožba dopustna, če jo vložijo upravičena oseba, ki je reprezentativna. Reprezentativnost upravičene osebe je torej določena kot pogoj za dopustnost tožbe. Vprašanje, ali tožnik izpolnjuje pogoje glede reprezentativnosti iz 5. člena ZKoIT, sodišče presoja tudi v okviru odločanja o odobritvi kolektivne odškodninske tožbe po četrtem odstavku 28. člena ZKoIT. Situacijo, ko je vloženih več kolektivnih odškodninskih tožb, ureja prvi odstavek 7. člena ZKoIT, ki določa, da v primeru, če je

²² Sklep Ustavnega sodišča št. Up 549/02 z dne 3. 6. 2004.

do odobritve kolektivne tožbe oziroma potrditve kolektivne poravnave glede istega primera množičnega oškodovanja vloženih več kolektivnih tožb oziroma predlogov za potrditev kolektivne poravnave, sodišče v skladu s kriteriji iz 17. oziroma 28. člena tega zakona presodi, katero izmed več kolektivnih tožb oziroma kolektivnih poravnav bo odobrilo oziroma potrdilo. »Izbiro« med več kolektivnimi odškodninskimi tožbami torej sodišče opravi v fazi odobritve kolektivne odškodninske tožbe, kateri sledi faza vključevanja ali izključevanja članov skupine (33. člen ZKoliT.). Ob upoštevanju vrstnega reda dejanj v postopku tako ne bo mogoče uporabiti kriterija števila vključenih nekdanjih imetnikov v kolektivno odškodninsko tožbo, saj to število ob odobritvi tožbe še ne bo znano.

Če je namen prvega odstavka določiti število članov posameznega reprezentativnega združenja kot merilo za presojo reprezentativnosti upravičene osebe, je treba ponoviti pripombo k 23. členu Predloga zakona. Tudi iz te določbe ni povsem jasno, ali številčni kriterij izključuje kriterije iz 5. člena ZKoliT in je določen kot edini kriterij. Namen ugotavljanja reprezentativnosti organizacije je zagotoviti, da bo upravičena oseba ustrezen zastopnik skupine, ki bo deloval pošteno in primerno in v najboljšem interesu njenih članov. Pri tem sodišče upošteva njeno neodvisnost, finančna sredstva, človeške vire in pravno znanje, aktivnosti, ki jih je upravičena oseba že opravila glede priprave kolektivne tožbe, glede organiziranja oškodovancev in komuniciranja z njimi, število oškodovancev, ki je podprlo njene aktivnosti, njeno medijsko nastopanje, morebitna nasprotja med posameznimi podskupinami v okviru skupine ter morebitne izkušnje pri uveljavljanju kolektivnih zahtevkov (drugi odstavek 5. člena ZKoliT). Presoja reprezentativnosti zastopnika skupine je pomembna z vidika varstva oseb, v katerih korist se kolektivna tožba vlaga, saj te niso stranke postopka, v njem ne sodelujejo in ne morejo uresničevati pravice do izjave, se pa nanje raztezajo učinki pravnomočne sodne odločbe, in sicer ne glede na uspeh. Zato mora biti zagotovljena celovita presoja ustreznosti njihovega zastopnika, upoštevajoč vse kriterije, ki jih določa ZKoliT, med katerimi je številčni kriterij le eden od njih. Upoštevati je treba tudi, da so nekdanji imetniki razdeljeni v več skupin (redov), zaradi česar zgolj kriterij števila članov še ne zagotavlja, da bo zastopnik ravnal v najboljšem interesu vseh skupin.

Drugi odstavek določa obvezno združitev pravnih, v katerih tožniki različnih redov posamezne banke uveljavljajo odškodninsko varstvo po tem zakonu in njihovo obvezno obravnavo po vzorčnem postopku. Iz določbe ni jasno razvidno, ali sodišče združi vse pravde, ki se nanašajo na posamezno banko ali združi pravde, ki se nanašajo na isti red kvalificiranih obveznosti posamezne banke, ali združi le nekatere od njih in jih obravnava po vzorčnem postopku. Združitev pravnih je procesni institut, namenjen ekonomičnosti postopka. V skladu s 300. členom ZPP sodišče združi pravde v skupno obravnavanje, kadar teče pred sodiščem več pravnih med istimi osebami ali več pravnih, v katerih je ista oseba nasprotnik raznih tožnikov ali raznih tožencev, če se s tem pospeši obravnavanje ali zmanjšajo stroški. Združitev postopkov predpostavlja skupno obravnavanje in skupno odločitev v okviru enotnega postopka, pri čemer pravde kljub združitvi ohranijo svojo samostojnost.²³ Pogoje za izvedbo vzorčnega postopka določa ZPP v 297.b členu, in sicer, če je pri sodišču vloženih večje število tožb, v katerih se tožbeni zahtevki opirajo na enako ali podobno pravno podlago. Vzorčni postopek sodišče izvede na podlagi ene tožbe, preostale postopke pa prekine. Po pravnomočnosti sodbe, izdane v vzorčnem postopku, sodišče o prekinjenih postopkih, ki nimajo bistvenih posebnosti, odloči upoštevaje odločitev v vzorčnem primeru. Razlika med institutom združitve pravnih in vzorčnim postopkom je v tem, da v primeru združitve pravnih sodišče (skupno) obravnava vse pravde in izda skupno odločitev, v primeru vzorčnega postopka pa izbere in obravnava le eno pravdo, preostale postopke pa prekine. Po stališču teorije bi bila mogoča razlaga, da se vzorčni postopek vodi ne samo na podlagi ene, temveč na podlagi dveh ali nekaj tožb, pri čemer je institut

²³ Mag. Nina Betteto, Pravdni postopek, zakon s komentarjem, 2. knjiga, str. 638.

vzorčnega postopka mogoče kombinirati z združitvijo pravnih.²⁴ Glede na navedeno bi bilo mogoče vzpostaviti ureditev, po kateri bi sodišče združilo nekaj tipičnih pravnih in jih zatem obravnavalo v vzorčnem postopku. Z vidika vsebine obravnavanih institutov pa ni logična in smiselna ureditev, po kateri bi sodišče združilo vse pravde, ki se nanašajo na eno banko in jih zatem obravnavalo po vzorčnem postopku, ker se s tem izgubi smisel tega procesnega instituta: lažjega in povezanega obravnavanja velikega števila vloženih zahtevkov. Določbo je treba ponovno preveriti in jasneje zapisati.

Šesti odstavek je oblikovan kot izjema od zakona, ki ureja pravdni postopek, in določa, da sodišče ne pridobi izjav strank o prekinitvi postopka in izjav tožnikov o navedbah v odgovoru na tožbo, če po drugem odstavku tega člena združi pravde in jih obravnava po vzorčnem postopku. Predlagani izjemi pomenita odstop od določbe drugega odstavka 279.b člena ZPP, ki določa, da mora sodišče pred izdajo sklepa o prekinitvi postopka omogočiti strankam, da se izjavijo o prekinitvi postopka zaradi izvedbe vzorčnega postopka, tožeči stranki pa omogočiti tudi, da se izjavi o navedbah v odgovoru na tožbo. Tožeče in tožene stranke torej ohranijo procesno subjektiviteto v svojem postopku.²⁵ Ureditev po ZPP zagotavlja pravico do izjave in s tem načelo kontradiktornosti, varovano v okviru 22. člena Ustave, zato je treba predlagani odstop preizkusiti z vidika ustavne dopustnosti cilja, ki se z njim zasleduje in nujnosti, primernosti in sorazmernosti posega v to človekovo pravico. Pri tem je treba upoštevati učinek pravnomočne sodbe, izdane v vzorčnem postopku, in sicer, da sodišče o prekinjenih postopkih, ki nimajo bistvenih posebnosti, odloči upoštevaje odločitev v vzorčnem primeru (četrti odstavek 279.b člena ZPP). Stranka, ki je imela možnost sodelovati v vzorčnem postopku, v prekinjenih postopkih ne more oporekati dejanskim in pravnim ugotovitvam in stališčem, ki jih je zavzelo sodišče v vzorčnem postopku (peti odstavek 279.b člena ZPP). Ta učinek zasleduje tudi ureditev vzorčnega postopka po predlagani ureditvi, ob tem pa se zastavlja vprašanje, ali s tem, ko ne omogoča izjav tožnikov o navedbah v odgovoru na tožbo, še zagotavlja tožnikom možnosti sodelovati v vzorčnem postopku. Teorija zastopa stališče, da zoper stranko, ki v vzorčnem postopku ni imela možnosti sodelovati, sodba, izdana v vzorčnem postopku, zoper njo ne more imeti pravnega učinka.²⁶

K 33. členu:

Določba, ki ureja *ex lege* določitev Republike Slovenije kot stranskega intervenienta, pridruženega Banki Slovenije, je premalo jasna. Najprej se, glede na jezikovni zapis, zastavlja vprašanje, v katerem postopku Republika Slovenija nastopa kot stranski intervenient, in sicer, ali se nanaša ta določba samo na pravdo (kot izhaja iz obrazložitve člena) ali tudi na postopke, ki bodo vodeni na podlagi kolektivne odškodninske tožbe v skladu z določbami ZKoliT (prim. prvi odstavek 28. člena Predloga zakona). Določba pomeni odstop od določb ZPP, ki urejajo udeležbo intervenienta (in ne stranskega intervenienta) kot eno od udeležb drugih oseb v pravdi. Glede na to, da v tem primeru Republiki Sloveniji ne bo treba dati izjave o vstopu v pravdo, sodišče pa ne bo izdalo odločbe, s katero dopusti intervencijo, se zastavlja tudi vprašanje, ali bi bilo treba določiti trenutek, od katerega ima Republika Slovenija pravico dajati predloge in opravljati vsa druga pravdna dejanja v rokih, v katerih bi lahko to storila stranka, ki se ji je pridružila (prim. prvi odstavek 201. člena ZPP).

K 34. členu:

Določba ureja dokazno breme, in sicer ga prenaša na Banko Slovenije v postopkih po tem zakonu, razen v primeru dokazovanja po drugem in tretjem odstavku 27. člena in po 43. členu Predloga zakona. Upoštevaje pripombe, dane k 4. členu Predloga zakona, je določba premalo natančna, saj ne določa, katera dejstva mora Banka Slovenije

²⁴ Mag. Nina Betetto, Vzorčni postopek, Pravni letopis številka 1 (2011), str. 231.

²⁵ Ibidem.

²⁶ Ibidem.

dokazati.²⁷ Posebej je treba opozoriti na stališče iz odločbe U-I-4/20, po kateri je Ustavno sodišče štelo, da je tisti del določbe prvega odstavka 350.a člena ZBan-1, ki se več ne uporablja, nadomeščen s pravilom obrnjenega dokaznega bremena, kot ga je določal 31. člen ZPSVIKOB: »Banka Slovenije mora v postopkih po tem zakonu dokazati obstoj razlogov iz 253.a člena ZBan-1 in izpolnitev pogoja iz petega odstavka 261.a člena ZBan-1.« Dodatno k nejasnosti prispeva obrazložitev k 4. členu Predloga zakona, ki napačno povzema vsebino tega člena, ki naj bi določala obrnjeno dokazno breme za dokazovanje razlogov po 253.a členu ZBan-1 in izpolnitev pogoja iz petega odstavka 261.a člena ZBan-1. Prav tako ostaja nepojasnjeno vprašanje, ali lahko Banka Slovenija dokaznemu bremenu zadosti le s predložitvijo svoje (pravnomočne) odločbe, s katero je bil izredni ukrep izrečen.²⁸

Določba ni obrazložena glede tistih zahtevkov, v katerih dokazno breme ne bo na Banki Slovenije. Ker je izvzet tudi 43. člen Predloga zakona, je treba opozoriti na stališče Sodišča Evropske unije (v nadaljevanju SEU), po katerem mora centralna banka ohraniti možnost, da se ne glede na porazdelitev dokaznega bremena lahko razbremeni odgovornosti tako, da dokaže, da ni resno kršila dolžnosti skrbnega ravnanja, ki ji je naloženo v okviru sprejemanja reorganizacijskih ukrepov v smislu Direktive 2001/24/ES.²⁹

K 36. členu:

Člen določa vsebino predloga sklepa, s katerim tožnik predlaga predložitev dokumenta ali razkritje podatka sodišču (četudi gre za dokument ali podatek, ki je zaupne narave, osebni podatek ali poslovno skrivnost), če so izpolnjeni pogoji iz prvega odstavka 37. člena Predloga zakona. Obrazložitev določbe se sklicuje na odločbo U-I-295/13 in njeno zahtevo, da tožniki pridobijo vse potrebne podatke in dokumente za določno opredelitev zahtevka za povrnitev škode ter navedbo dejstev in dokazov, na katere opirajo ta zahtevek (in s tem povezano substanciranje dokazov), vendar pri tem ne pojasni, zakaj je krog institucij, od katerih lahko tožnik zahteva podatke in dokumente, zaprt in zakaj je omejen zgolj na te institucije. Pri tem je treba upoštevati, da o predlogu odloči sodišče na podlagi pogojev, določenih v prvem odstavku 37. člena Predloga zakona in pri tem zagotovi tudi varstvo dokumentov oziroma podatkov. Ta omejitev bi lahko pomenila poseg v učinkovitost sodnega varstva, če bi tožnikom brez nujno potrebnega in razumnega razloga omejevala dostop do podatkov in dokumentov, potrebnih za vložitev tožbe.

Po drugem odstavku 36. člena Predloga zakona lahko predložitev podatkov in dokumentov poleg nasprotne stranke (Banke Slovenije kot toženca) in Republike Slovenije kot intervenienta preko sodišča predlaga tudi odbor iz 23. člena Predloga zakona. Opozoriti je treba, da odbor ni stranka v sodnih postopkih po tem zakonu, zato bi bilo treba pridobivanje za njegovo delo potrebnih podatkov in dokumentov urediti posebej in prilagojeno njegovi vlogi (gl. pripombe k 23. in 24. členu Predloga zakona).

K 37. členu:

Opozoriti je treba, da je odbor, ki lahko predlaga sklep iz 36. člena Predloga zakona, ustanovljen oziroma deluje v fazi pred sodnim postopkom (v skladu z načelom gospodarnosti in učinkovitosti), zato po naravi stvari takrat ne bo mogoče izpolniti pogoja iz prve alineje prvega odstavka (zakaj je dokument ali podatek pomemben za odločitev sodišča).

²⁷ Glede na to, da so lahko predmet dokazovanja tudi procesna dejstva, bi bila lahko ta določba tudi preširoka.

²⁸ Listina v fizični in elektronski obliki, ki jo v predpisani obliki izda državni organ v mejah svoje pristojnosti, in listina, ki jo izda v taki obliki samoupravna lokalna skupnost, družba ter druga organizacija ali posameznik pri izvrševanju javnega pooblastila, ki ji je poverjeno z zakonom (javna listina), dokazujejo resničnost tistega, kar se v njej potrjuje ali določa (prvi odstavek 224. člena ZPP).

²⁹ Sodba SEU v zadevi *Banka Slovenije*, 76. in 92. točka obrazložitve.

V tretjem odstavku je določena le obveznost naslovnika sklepa, ki se nanaša na dokument, ne pa tudi na predložitev podatka sodišču. Primerljivo z drugim odstavkom 21. člena Predloga zakona je treba določiti obveznost pošiljanja podatka ali dokumenta upravljavcu podatkovne sobe. Ob tem je treba upoštevati, da je ta obveznost za dokument, pridobljen na podlagi 36. člena Predloga zakona, za Banko Slovenije že določena v drugem odstavku 21. člena Predloga zakona. Zaradi tega je treba določbi ustrezno uskladiti.

V desetem odstavku je določeno, da se lahko izjemoma dovoli dostop do dokumenta ali podatka le izvedencem in odboru. V povezavi s pripombami, danimi glede ureditve odbora, je treba opozoriti še na nejasnosti glede vloge odbora v sodnem postopku. Glede na to, da sodišče uporabi predhodno mnenje odbora, iz predlagane ureditve ni razvidno, s kakšnim namenom bi odbor dostopal do podatka ali dokumenta, razkritega preko sodišča v fazi, ko je odbor že izdelal predhodno mnenje.

K 38. členu:

Predlagana določba v prvem odstavku določa, da sodišče za potrebe sodnega postopka v skladu s tem zakonom uporabi predhodno mnenje iz 23. člena tega zakona, lahko pa določi tudi izvedenca. Določba z vidika systemske ureditve pravnega postopka ni povsem jasna, saj iz nje ni razvidno, za kakšen namen se predhodno mnenje uporabi oziroma ni jasno, ali ima naravo izvedenskega mnenja ali gre za posebno vrsto dokaznega sredstva, na kar bi bilo mogoče sklepati iz drugega dela določbe »lahko pa postavi tudi izvedenca«. Zapis določbe nakazuje na obvezno uporabo predhodnega mnenja kot dokaznega sredstva v sodnem postopku, s čimer odstopa od več temeljnih načel in pravil pravnega postopka. Glede zbiranja procesnega gradiva v skladu z ZPP velja razpravno načelo, po katerem morajo stranke navesti vsa dejstva, na katere opirajo svoje zahtevke, in predlagati dokaze, s katerimi ta dejstva dokazujejo (prvi odstavek 7. člena in 212. člen ZPP). Sodišče ne sme izvajati dokazov brez dokazne pobude strank, razen v primerih iz drugega odstavka 7. člena ZPP).³⁰ Predlagana določba bi bila z odstopom od razpravnega načela sporna z vidika avtonomije volje strank. Obvezna uporaba določenega dokaznega sredstva je sporna tudi z vidika načela proste presoje dokazov, iz katerega izhaja, da sodišče ni vezano na nobena dokazna pravila, ki bi narekovala vrsto dokaza, ki ga je potrebno uporabiti za dokazovanje določenega dejstva. Omejevanje možnosti dokazovanja dejstev na določeno vrsto dokazov v skladu s prakso Ustavnega in Vrhovnega sodišča predstavlja tudi poseg v ustavno določbo o enakem varstvu pravic strank v postopkih pred državnimi organi iz 22. člena Ustave.³¹ Takšni posegi pa so dopustni le, če zasledujejo ustavno dopusten cilj in so v skladu z načelom sorazmernosti (nujnost, primernost, sorazmernost v ožjem smislu).

Z vidika opredelitve predhodnega mnenja kot dokaza z izvedencem je treba opozoriti, da predlagana ureditev predhodnega mnenja odstopa od systemske ureditve dokazovanja z izvedencem iz ZPP, in sicer glede sestave oziroma vsebine predhodnega mnenja, načina imenovanja članov odbora ter načina podaje njihovega mnenja. Ti odstopi od systemske ureditve so hkrati lahko tudi sporni z vidika jamstev poštenega sojenja, ki izhajajo iz 22. in 23. člena Ustave, na kar je opozorjeno že v pripombah k 23., 24. in 25. členu Predloga zakona. Odbor bo mnenje podal na podlagi zakonsko določenih nalog, ki so opredeljene na način, da obsegajo elemente sojenja, to je ugotavljanje utemeljenosti zahtevkov po temelji in višini, kar je sporno z vidika 23. člena Ustave.

³⁰ Jan Zobec, Pravdni postopek, zakon s komentarjem, 2. knjiga, str. 349.

³¹ Odločbi Ustavnega sodišča št. U-I-20/92 z dne 12. 11. 1992 in št. U-I-397/98 z dne 31. 3. 2002, sklep Vrhovnega sodišča X Ips 264/2015 z dne 24. 5. 2016.

V zvezi z izvedenskim dokazom je Ustavno sodišče sprejelo stališče, da ustavni zahtevi po spoštovanju načela kontradiktornosti sledi ureditev v ZPP, po kateri mora izvedenec praviloma podati svoj izvid in mnenje ustno na obravnavi in ga tudi obrazložiti, stranke pa imajo pravico izvedencu postavljati vprašanja.³² Če je izvedencev več in so med njimi razhajanja, mora sodišče strankam omogočiti njihovo medsebojno ustno soočenje.³³ Glede na to, da Predlog zakona ne vsebuje jasnih določb o tem, ali odbor svoje delo nadaljuje tudi po objavi predhodnega mnenja, se zastavlja vprašanje izvedbe dokaza z zaslišanjem in možnosti postavljanja vprašanj. Vprašljivo je tudi, ali zasnova odbora kot kolektivnega izvedenskega telesa omogoča izražanje mnenj posameznih članov odbora in njihovega soočenja. V sodnih postopkih strankam tudi ne bo omogočeno uveljavljanje izločitvenih razlogov glede članov odbora, ker bo mnenje izdelano že pred začetkom postopka, pri čemer v času imenovanja odbora stranke postopka še niso opredeljene, na kar je ZPS opozorila že v pripombi k 24. členu.

Predlagano določbo prvega odstavka bi bilo treba dodatno pretehtati in pojasniti njen namen in učinke, saj ti iz obrazložitve niso razvidni, oziroma jo oblikovati na način, da uporaba predhodnega mnenja za sodišče ne bo zavezujoča.

V drugem odstavku je treba črtati besedno zvezo »po potrebi«, saj je odločitev o postavitvi izvedenca stvar presoje sodišča.

K 41. členu:

Člen določa obrestno mero, s katero se obrestuje ugotovljena škoda, in sicer po obrestni meri, ki jo je v času teka obrestne mere uporabljala Evropska centralna banka za operacije glavnega refinanciranja. V obrazložitvi je zapisano, da obrestna mera zamudnih obresti ni primerna, saj zakonite zamudne obresti ne pomenijo le nadomestila za izgubo vrednosti denarja, ampak učinkujejo tudi kaznovalno, zato so zakonske zamudne obresti precej višje kot druge obresti. Predlagana obrestna mera nima kaznovalnega značaja.

Najprej je treba opozoriti, da Predlog zakona s tem členom ureja materialnopravno vprašanje, ki ni neobhodno povezano z zagotovitvijo učinkovitega sodnega varstva. Po odločbi U-I-295/13 je zakonodajalcu naložen zgolj sprejem posebnih, naravi spornih razmerij prilagojenih pravil pravnega postopka.

Predlagana določba odstopa od obrestovanja denarne obveznosti, s plačilom katere je dolžnik v zamudi, po obrestni meri zakonitih zamudnih obresti, ki so določene v Zakonu o predpisani obrestni meri zamudnih obresti (v nadaljevanju ZPOMZO-1). Za odstop od systemske ureditve morajo zaradi zagotavljanja načela enakosti pred zakonom (14. člen Ustave) obstajati stvarno utemeljeni razlogi. Ob odsotnosti predlagane določbe bi se po nastanku zamude dolžnika denarna obveznost obrestovala v skladu z obrestno mero zakonitih zamudnih obresti, ki je precej višja.³⁴ V zamudo dolžnik pride, če ne izpolni obveznosti v roku, ki je določen za izpolnitev (prvi odstavek 299. člena OZ). Ta pa je pri odškodninskih terjatvah vezan na poziv upnika dolžniku, naj mu povrne škodo (drugi odstavek 299. člena OZ) (sodba Višjega sodišča v Ljubljani št. II Cp 169272015 z dne 11. 11. 2015), v konkretnem primeru torej od vložitve tožbe dalje. Ker predlagana ureditev velja tudi za tožbe proti Banki Slovenije, ki so vložene pred uveljavitvijo tega zakona, jo je treba izčrpno obrazložiti z vidika obstoja ustavnih pogojev glede

³² Odločba Ustavnega sodišča št. Up-39/95 z dne 16. 1. 1997, 17. točka obrazložitve.

³³ Sodba Vrhovnega sodišča U 680/95 z dne 6. 2. 1997, 13. točka obrazložitve.

³⁴ Predpisana obrestna mera zamudnih obresti je od vodilne obrestne mere, ki je obrestna mera, ki jo uporablja Evropska centralna banka za operacije glavnega refinanciranja, ki jih je opravila pred prvim koledarskim dnevom zadevnega šestmesečnega obdobja, višja za 8 odstotnih točk (2. člen ZPOMZO-1). Obrestna mera za operacije glavnega refinanciranja je obrestna mera, ki jo banke plačajo, če si od ECB izposodijo denar za en teden.

retroaktivne veljave zakonske določbe (drugi odstavek 155. člena Ustave). V vsakem primeru pa je treba določiti takšno obrestno mero, ki bo predstavljala ustrezno nadomestilo upnikom za uporabo denarja in upoštevati, da tožniki niso mogli zahtevati učinkovitega sodnega varstva zaradi učinkov odločb Banke Slovenije o izrednih ukrepih, ker zakonodajalec ni sprejel ustreznega zakona, ki bi učinkovito sodno varstvo zagotavljal.

K 42. členu:

Člen je naslovljen kot izplačilo odškodnine, ureja pa prehod obveznosti plačila po pravnomočnih sodbah na Republiko Slovenijo. Določba ni podrobno obrazložena, zato je najprej treba razjasniti, na katere pravnomočne sodbe se nanaša. Določba se najprej sklicuje na 39. člen Predloga zakona, ki ureja sodbo o temelju in ima naravo ugotovitvene sodbe; v njej sodišče ugotovi, (ali) in v kolikšni meri obstaja obveznost povrnitve škode po posameznih redih kvalificiranih obveznosti. Ta sodba se izda takrat, ko si tožnik v skladu s 27. členom Predloga zakona pridrži postavitev zahtevka po višini, ker postavi le zahtevek, da se ugotovi obstoj obveznosti povrnitve škode. Ugotovitvena sodba o temelju kot taka ne more biti podlaga za izvršbo, ker v njej ni določena dolžnikova obveznost, ki bi jo bilo mogoče izvršiti.

Pri sklicu na 40. člen Predloga zakona je treba opozoriti, da sodba o odškodninskem zahtevku (o višini) ni urejena neposredno, ker so predmet 40. člena Predloga zakona specialne določbe tega zakona glede na zakon, ki ureja pravnomočni postopek, glede zahtevka, ki se postavi po višini. Zaradi tega je treba smiselnost sklica na ta člen Predloga zakona ponovno preučiti.

Posebno pozornost je treba posvetiti vsebini pojma prehod obveznosti plačila v razmerju do veljavnih institutov civilnega prava in s tem povezanim bistvenim vprašanjem, kdaj preide obveznost plačila na Republiko Slovenijo. Zdi se, da ta ni dovolj natančno določen, saj je iz določbe mogoče jasno razbrati le, da obveznost plačila preide po pravnomočnosti sodbe. Pravne posledice te določbe zaradi tega niso povsem jasne.³⁵ Brez zakonske podlage izplačilo odškodnin iz proračuna Republike Slovenije ni mogoče (prim. 7. člen Zakona o javnih financah). Zaradi tega je treba zagotoviti jasno in natančno zakonsko podlago za izplačilo odškodnin Republike Slovenije na podlagi pravnomočne sodbe po tem zakonu, ki se glasi na Banko Slovenije kot toženo stranko.

Prehod obveznosti je kot institut, ki pomeni odstop od načela stroge formalne legalitete (po katerem izvršilno sodišče izvršuje sodbo kot izvršilni naslov tako, kot se glasi in na stranke, kot so opredeljene v sodbi), urejen v Zakonu o izvršbi in zavarovanju (v nadaljevanju ZIZ, 24. člen). Ureditev se razlikuje glede na to, ali pride do spremembe dolžnika pred ali po vložitvi predloga za izvršbo. V obeh primerih pa gre za možnost izvršbe proti nekemu, ki v izvršilnem naslovu ni označen kot dolžnik. Če pride do spremembe pred vložitvijo predloga za izvršbo, se v predlogu za izvršbo določno označi javno ali po zakonu overjeno listino, s katero lahko dokaže, da je bila obveznost prenesena ali je na drug način prešla nanj. Kadar to ni mogoče, se prenos obveznosti dokazuje s pravnomočno odločbo, izdano v pravnem postopku. Predlagatelj bi moral pojasniti, ali se s tem členom ureja prehod obveznosti v smislu, kot ga ureja ZIZ. Prav tako bi bilo treba pojasniti, ali gre za odstop od določbe 24. člena ZIZ, ki ga ni treba posebej izkazovati, ker nastopi *ex lege*. Pri tem pa je treba opozoriti, da prehod obveznosti nastopi šele v postopku prisilne izvršitve obveznosti, torej po poteku roka za

³⁵ Iz zapisa določbe npr. ni mogoče sklepati, da gre za *ex lege* prevzem dolga. Prevzem dolga je uredil Zakon o odpravi krivic zaradi izbrisa pravnih oseb iz sodnega registra v obdobju od 23. 7. 1999 do 15. 1. 2008 (ZOKIPOSZR) tako, da je določil domnevo, da je Republika Slovenija z dnem uveljavitve (zakona) prevzela dolg odgovornega družbenika pod pogoji, ki jih za prevzem dolga določa zakon, ki ureja obligacijska razmerja in da je upnik v prevzem dolga privolil (sklep Višjega sodišča v Ljubljana I lp 157/2023 z dne 21. 2. 2023).

prostovoljno izpolnitev obveznosti. Republika Slovenija bi, upoštevaje odločbo U-I-4/20, morala postati plačnica odškodnin tako, da bi jih lahko izplačala pred potekom roka za prostovoljno izpolnitev obveznosti. Da je takšen namen predlagatelja, izhaja tudi iz 41. člena Predloga zakona, po katerem se odškodnina obrestuje po obrestni meri zamudnih obresti, če Republika Slovenija ne izplača odškodnine v roku za izpolnitev, torej v t.i. paricijskem roku.³⁶

K 43. členu:

Člen ureja povrnitev izplačanih denarnih sredstev v postopku Republike Slovenije zoper Banko Slovenije. Glede neuporabe določb o zastaranju je treba opozoriti na uvodoma podane splošne pripombe. Zastaranje je v prvi vrsti namenjeno varstvu dolžnika in izhaja iz prepričanja, da se s potekom časa dolžnik čedalje težje brani pred upnikovim zahtevkom. Institut zastaranja namreč zasleduje več legitimnih ciljev: v prvi vrsti je namenjen zagotovitvi pravne varnosti in določitvi roka za sodno uveljavljanje zahtevkov, ki služi kot varstvo dolžniku pred uveljavljanjem zastaranih terjatev. Poleg tega zastaralni roki preprečujejo, da bi se sodišče izrekalo o dogodkih, ki so se zgodili v preveč oddaljeni preteklosti in glede katerih zaradi poteka časa ni več zadostnih in zanesljivih dokazov.³⁷ Neuporabo določb o zastaranju je zato treba preveriti z vidika načela pravne varnosti, varovanega v okviru 2. člena Ustave.

V zvezi s tretjim odstavkom se ZPS sklicuje na pripombe, dane k prvemu odstavku 38. člena Predloga zakona.

Četrty odstavek je oblikovan kot izjema od zakona, ki ureja pravdni postopek, ki ureja določitev roka za izpolnitev obveznosti. Način in dobo izplačila zneska iz drugega odstavka tega člena (bolje: odškodnine) naj bi Republika Slovenija in Banka Slovenije uredili s posebno pogodbo, pri čemer se dogovorita za takšno dinamiko izplačil, da vrednost splošnih rezerv Banke Slovenije v nobenem trenutku ne bo nižja od 1 % njene bilančne vsote. Predlagano določbo je treba preveriti, ker ZPP v drugem odstavku 313. člena določa rok za izpolnitev obveznosti, ki za denarne obveznosti traja 15 dni. Rok za prostovoljno izpolnitev je povezan z izvršljivostjo sodne odločbe; sodna odločba je namreč izvršljiva, če je postala pravnomočna in če je pretekel rok za prostovoljno izpolnitev dolžnikove obveznosti. Če rok za prostovoljno izpolnitev obveznosti v sodni odločbi ni določen, ga po vložitvi predloga za izvršbo mora določiti izvršilno sodišče, ker je obvezna sestavina sklepa o izvršbi (21. člen ZIZ). Pri tem upošteva konkretne okoliščine in pravila postopka, v katerem je bil izdan izvršilni naslov (v tem primeru bi bila to pravila tega pravnega postopka). Zaradi tega je treba preveriti, ali predlagana izjema ovira Republiko Slovenijo, da zahteva prisilno izvršitev obveznosti Banke Slovenije po izdani pravnomočni sodbi, ki ne upošteva pogodbeno dogovorjenega načina in dobe izplačila oziroma upoštevati, da je za sklenitev pogodbe potrebno soglasje obeh strank. Predlagano ureditev je torej treba preveriti zaradi zagotavljanja načela samostojnosti oziroma neodvisnosti centralne banke, kot je razloženo v odločbi U-I-4/20 (prvi odstavek 152. člena Ustave), v katerega bi lahko bilo poseženo z izvršbo, ki ne upošteva kavtele, ki naj bi bila predmet pogodbe.

K 44. členu:

Predlog zakona ne določa prekrška, ki se nanaša na varstvo osebnih podatkov, zato je drugi odstavek sporen. Predlog zakona v virtualni podatkovni sobi ne predvideva razkritja osebnih podatkov, saj iz 19. člena Predloga zakona izhaja, da Banka Slovenije, SDH in ministrstvo, pristojno za finance, kot upravljavec podatkovne sobe izločijo podatke, ki se nanašajo na fizične osebe, ki so bile stranke bank. Zaradi tega ni

³⁶ Sicer pa je treba opozoriti tudi na stališče iz odločbe U-I-4/20, po katerem z vidika prava EU ne bi bila sporna niti ureditev, ki bi centralni banki brezpogojno in hitro (iz državnega proračuna) zagotovila sredstva, potrebna za to, da bo lahko brez krnitve splošnih rezerv plačala odškodnine in tako ohranila zmožnost učinkovitega in povsem neodvisnega opravljanja svojih nalog v okviru ESCB (96. točka obrazložitve).

³⁷ Odločba Ustavnega sodišča št. Up-1177/12, Up-89/14 z dne 28. 5. 2015.

mogoče ugotoviti, s katero kršitvijo zakona, ki se nanaša na varstvo osebnih podatkov, je povezana določitev Informacijskega pooblaščenca kot prekrškovnega organa. Poleg tega je Informacijski pooblaščenec neodvisni nadzorni organ, pristojen za nadzor nad izvajanjem Zakona o varstvu osebnih podatkov (v nadaljevanju ZVOP-2) in Uredbe (EU) 2016/679 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 27. aprila 2016 o varstvu posameznikov pri obdelavi osebnih podatkov in o prostem pretoku takih podatkov ter o razveljavitvi Direktive 95/46/ES (v nadaljevanju Splošna uredba). Njegova pristojnost za nadzor nad izvajanjem zakonov, ki urejajo varstvo osebnih podatkov, je splošna in je ni treba posebej določati v področnih zakonih, ker je prekrškovni organ, pristojen za nadzor glede izvajanja določb Splošne uredbe v zvezi s prekrški iz 83. člena Splošne uredbe, ZVOP-2, in tudi drugih zakonov ali predpisov, ki urejajo varstvo osebnih podatkov (16. točka drugega odstavka 55. člena ZVOP-2).

K 47. členu:

Drugi odstavek je treba dopolniti s sklicem na določbo Predloga zakona, ki določa obveznost vzpostavitve virtualne podatkovne sobe in upoštevati, da se virtualna podatkovna soba vzpostavi za vsako banko posebej (prvi odstavek 8. člena Predloga zakona).

V šestem odstavku je določeno, da ATVP določi obrazec iz petega odstavka 13. člena Predloga zakona v dveh mesecih od uveljavitve Predloga zakona, medtem ko bo virtualna podatkovna soba vzpostavljena v treh mesecih od uveljavitve Predloga zakona. Preveriti je treba, ali je potreben tako dolg rok za določitev obrazca, saj je v petem odstavku 13. člena Predloga zakona jasno navedeno, katere osebne podatke vlagatelja naj bi obrazec vseboval. Trajanje tega roka pomembno vpliva na omogočanja vstopa v virtualno podatkovno sobo za tiste osebe, ki niso na seznamu Klirinško depotne družbe (v nadaljevanju KDD) iz prvega odstavka 17. člena Predloga zakona, vendar so imetnice kvalificiranih obveznosti na podlagi 2. do 6. točke 10. člena Predloga zakona. Tem osebam vstop v virtualno podatkovno sobo ne bo omogočen le na podlagi elektronsko vložene vloge, oddane z uporabo sredstev elektronske identifikacije, ampak z vpisom v evidenco na podlagi postopka, določenega v 12. in 13. členu Predloga zakona (prim. prvi in drugi ter četrti odstavek 11. člen Predloga zakona). V teh postopkih je treba oddati vlogo za vstop v virtualno podatkovno sobo na obrazcu iz petega odstavka 13. člena Predloga zakona (prvi do peti odstavek 12. člena Predloga zakona). V predlagani ureditvi ni določeno, kdaj lahko osebe iz 2. do 6. točke začnejo vlagati vloge za vstop v virtualno podatkovno sobo oziroma ni jasno razvidno, da lahko oddajo vlogo za vstop v virtualno podatkovno sobo še pred določitvijo obrazca. Če je za vstop v virtualno podatkovno sobo treba vložiti vlogo na tem obrazcu, je treba upoštevati, da bo ATVP morala o tej vlogi odločiti, kar bi lahko pomenilo, da te osebe ne bodo imele zagotovljenega vstopa v virtualno podatkovno sobo že ob njeni vzpostavitvi in zato ne bodo imele dostopa do dokumentov in podatkov v virtualni podatkovni sobi, ki so nujno potrebni za vložitev odškodninske tožbe, pri čemer rok za vložitev tožb teče od objave obvestila o vzpostavitvi virtualne podatkovne sobe (prim. 29. člen Predloga zakona). To pa bi lahko pomembno okrnilo učinkovitost sodnega varstva, ki se jim zagotavlja s Predlogom zakona in povzročilo neenako obravnavo sicer različnih skupin nekdanjih imetnikov, ki so v enakem dejanskem položaju, ki ni posebej obrazložena (drugi odstavek 14. člena Ustave).

K 48. členu:

V prvem odstavku bi bilo treba natančno zapisati, v primeru katerih tožb se bo sodišče izreklo za nepristojno po uradni dolžnosti. V nasprotnem primeru ne bo mogoče zanesljivo razbrati, v katerih primerih se sodišče izreče za nepristojno in odstopi zadevo pristojnemu sodišču, v katerih primerih pa nadaljuje z odločanjem o zahtevkih, za katere je pristojno. Pravni učinek po tej določbi bi bilo treba določiti le za tožbene zahtevke, ki se nanašajo na odločbe Banke Slovenije iz 1. člena Predloga zakona (npr. tožbe s tožbenimi zahtevki zaradi učinkov odločbe Banke Slovenije). Ob tem je treba

tudi izboljšati zapis določbe in upoštevati, da je pojem »sodišče« že ustrezno okrajšan v 6. členu Predloga zakona, tako da se nanaša samo na Okrožno sodišče v Mariboru.

V drugem stavku prvega odstavka je treba spremeniti očitno napačen sklic na prejšnji odstavek (pravilno: iz prejšnjega stavka).

Rok v tretjem odstavku je treba specificirati, ker sta v 29. členu Predloga zakona določena dva roka (za tožbo iz 27. člena in za kolektivno odškodninsko tožbo).

Glede šestega odstavka je treba ponoviti pripombe k 28. členu Predloga zakona in tudi opozoriti, da je učinek vključitve v postopek na podlagi kolektivne odškodninske tožbe zaradi uporabe sistema izključitve določljiv šele po izdaji kolektivne odškodninske sodbe (s katero se tožbenemu zahtevku ugodi) in da ni urejeno, na kakšen način bo sodišče, ki vodi postopek in ni nujno pristojno sodišče po tem zakonu, s tem seznanjeno. Če oseba ni uvrščena na seznam oškodovancev, se ne šteje za člana skupine in ni zajeta z učinkom kolektivne odškodninske sodbe (45. člen ZKoliT). Če se bo štel, da je oseba, ki je vložila samostojno tožbo, vključena v postopek na podlagi kolektivne odškodninske tožbe, vendar odškodnine na podlagi kolektivne odškodninske sodbe ne bo prejela, ker ne bo vključena v sklep, s katerim sodišče določi dokončni seznam oškodovancev ali če sodišče o zahtevku ne bo meritorno odločilo, ne bi smela trpeti posledic zaradi ustavitve postopka in morebitnega zastaranja zahtevka.

K 49. členu:

Določba tretjega odstavka je nejasna v delu, v katerem se nanaša na prvi in drugi odstavek tega člena. V prvem in drugem odstavku tega člena je namreč za obveznosti Centra za informatiko Vrhovnega sodišča Republike Slovenije in KDD že določen rok, v katerem jih morata izpolniti. Zaradi tega ni jasno, kateri tehnični pogoji bi morali biti izpolnjeni in na podlagi katerih meril bo minister, pristojen za pravosodje, izdal odredbo. Izpostaviti je treba, da te nejasnosti ne odpravlja ureditev v tretjem odstavku tega člena, ki predvideva, da ob zagotovitvi tehničnih pogojev minister z odredbo, ki se objavi v Uradnem listu Republike Slovenije, določi datum, od katerega se določbe posameznih členov začnejo uporabljati. S tem namreč začetek uporabe posameznih zakonskih določb še vedno ni določen v zakonu, saj ostaja negotovo, kdaj bo določbe mogoče uporabljati oziroma kateri datum bo minister določil. Taka ureditev je sporna tudi z vidika načela delitve oblasti iz 3. člena Ustave, saj prepušča odločitev o začetku uporabe posameznih določb zakona kot akta zakonodajne veje oblasti izvršilni veji oblasti, torej ministru.

K 51. členu:

Ta določba po vsebini ni prehodne narave. Čeprav določa rok za izdajo uredbe Vlade, je treba opozoriti, da je izdaja uredbe odvisna od vsebine predhodnega mnenja odbora in ne le od objave predhodnega mnenja. Določba prvega odstavka 26. člena Predloga zakona nima narave tipične pooblastilne določbe, zato je treba tudi to določbo temu prilagoditi.

K 52. členu:

Določba ureja objavo in rok za objavo obvestila o vzpostavitvi virtualne podatkovne sobe v Uradnem listu Republike Slovenije. Glede na to, da je dolžnost vzpostavitve virtualne podatkovne sobe v treh mesecih od uveljavitve tega zakona že določena v drugem odstavku 47. člena Predloga zakona, bi bilo treba ti določbi združiti, saj gre za obveznost, ki se nanaša na ministrstvo za finance kot upravljavca virtualne podatkovne sobe, ki mora ob vzpostavitvi te sobe o tem obvestiti javnost z objavo v Uradnem listu Republike Slovenije. Glede na to, da je virtualna podatkovna soba vzpostavljena za vsako banko, ki ji je bil izrečen izredni ukrep (prim. prvi odstavek 8. člena Predloga zakona), rok za vložitev tožbe pa teče od objave obvestila o vzpostavitvi virtualne podatkovne sobe (prim. 29. člen Predloga zakona), bi moralo biti zaradi pravne

varnosti tudi iz prehodne ureditve razvidno, da je obvestilo oblikovano tako, da lahko nekdanji imetniki za vsako banko posebej razberejo, ali je zanjo vzpostavljena virtualna podatkovna soba.

Damijana Mlakar, l.r.
sekretarka

Nataša Voršič
vodja

Mag. Sonja Bien Karlovšek, l.r.
višja sekretarka

Poslano:
– Odboru za finance